

Dunántúli Harangszó

A NYUGATI (DUNÁNTÚLI) EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLET LAPJA

2015. ŐSZ

Szerkesztői sorok

Minden jel arra mutat, hogy „nyomda ördöge” leszerepelt, mint időjárást előre jelző meteorológus. Azt elérte, hogy egyházkerületi újságunk nyári számának címlapján tévesen a „tavasz” szerepeljen (amiért elnézést kérünk), viszont a mögöttünk lévő négy hóhullám idején csak áhítot-tuk a tavaszi enyhéséget, amelyben még hajnalban sem lehetett részünk. Remélem, hogy ennek ellenére egy pihentető nyarat követően kerül kezünkbe a Dunántúli Harangszó őszi száma.

Az idő gyorsan szalad, immár harmadik évfolyamába lép a megújult formájú újság. Rövid visz-zatekintésként örömmel és szerkesztőtársaim iránti köszönettel számolhatok be arról, hogy min-dig időben, és a legelső számban fölvezetett gondolati mesgyét (alaphang, összhang, visszhang) követve készült el egyházkerületi újságunk. Az előfizetők száma is növekszik, az egyházkerület határain túl is. Az idei évtől négy oldallal bővítettük a lap terjedelmét, hogy a híradások és beszám-olók mellett minél több értelmet, lelket és szívet tágitó gondolatot adhassunk közre.

Az őszi időszakban egyházkerületünk legfontosabb eseménye az *artikuláris nap* lesz, amelynek szeptember 27-én a nemescsói gyülekezet lesz a házigazdája. Ezen a különleges napon reménység szerint nem csak abba kóstolhatunk bele, hogy a 18. században evangélikus eleink mekkora erőfeszítés árán jutottak el a számukra kijelölt artikuláris helyen tartott istentiszteletre. Legalább ennyire figyelemre méltó és követendő az is, hogy milyen igényes, tudatos, átgondolt teológiai látással ünnepelték akkor az istentiszteletet. Ennek ékes példája a *Fehér Károly* írásában említett nemescsói Agenda (szer-tartáskönyv) is.

Az egyházkerületi és egyházmegyei hírek és események mellett *Keveházi László* írásával megemlékezünk a 700 éve megégetett Husz Jánosról. A lutheri reformáció 500. évfordulójára, 2017-re készülő sorozatunkban Huszár Gálról, a lutheri reformáció egyik meghatározó magyarországi alakjáról ír *Tóth Károly*. Luthert, mint professzort *Fabiny Tibor* mutatja be. Luther személyétől és munkásságától elválaszthatatlan az ének és a zene, ezért az „Arckép” keretébe most *Szebik Ildikó* zenetanárnőt, a csákvári gyülekezet énekkarának vezetőjét illesztettük be. A „Kitekintő” rovatunkban a szomszéd-os országok evangélikusainak életét bemutató sorozatunkban a *burgenlandi evangélikusokról* olvashatunk. Az egyházi szolgálatot bemutató két oldalon gazdasági szakemberek elemzik gyülekezeteink gazdasági életképességének jelenét és jövőbeli esélyeit a szolidaritás tükrében.

Szerkesztőtársaim nevében is jó olvasást kívánok!
Erős vár a mi Istenünk!

Kovács László
főszerkesztő

DÁVID ÉS GÓLIÁT

Jobb elbukni, miközben megpró-bálsz tenni valamit, mint kíválonak lenni a semmittevésben.

Hát ebből bukás lesz. Esés. Felsü-lés. Bölcsebb meg sem próbálni. Nem látod, nem a tiéd, nagy rád? Vagy ez csak játék? Olyan vagyok, mint....., olyan akarok lenni, mint....., utánozni akarom azt, akié. „Imitatio Christi”.

Jézus ezt mondta Máténak: „Kövess engem!” (Mt 9,9). Az új munkaév kezdete, új feladatok, új

kihívások elé állít minket. Bele kell állni kötésig a tenni-valókba, a nyári felüdülés és pihenés már a múlté. Hihetet-lenül nagyok, legyőzhetetlennek tűnik ilyenkor akár a leg-kisebb munka is. Főként nő, mint az izraeliták fölé Góliát. A tinédzser Dávid rájön, hogy az a „kollekcio”, amit erőltetnek a nagyok, nem neki való. Abban elbukik. Nem egy feladat

tornyosul elé, amikor hallja Góliát bántó gúnyolódását. Nem győzni kell felette. Nem. Góliát már régen vereséget mért magára. Isten már régen legyőzte őt. Amikor hiába vette Isten nevét a szájára, megpecsételődött a sorsa. Dávid nem tesz egyebet, mint a győztes Isten nyomába lép. Ezt ismerhette fel Máté is a pillanat tört része alatt a vámszedő asztalnál, hogy nem győzhetik őt le régi beidegződései, megszokottá vált bűnei, lehet újat kezdeni, mert van kinek a nyomába lépni.

Az új munkaév ismeretlen vagy nagyon is ismert felada-tai főként nőhetnek. Meg is rémiszthetnek. Nem érdemes azonban így nekivágni az útnak. Jézus mindig előttünk megy, ahogyan az angyal is bátorítja a húsvéti örömhírral a tanítványokat: „...előttetek megy Galileába: ott meglátjátok őt.” (Mt 28,7) Szabad mindig Őt szem előtt tartanunk. Em-berekben, feladatokban, kihívásokban, ismeretlenben nem a vak véletlen jön felénk. Akivel találkozunk, azzal már Jézus találkozott, amit el kell végeznünk, azt Jézus már elvégez-te, amit meg kell oldanunk, azt Jézus már megoldotta, ami nekünk ismeretlen, az Jézusnak nagyon is ismerős.

Mi magunk is ismertek vagyunk előtte. Bukásainkkal, sikereinkkel, győzelmeinkkel és vereségeinkkel együtt. Ha követjük Őt, meg is ismerjük Őt!

Verasztó János
Fotó: Koczor György

NOVÁK ELEK NEMESKÉRI LELKÉSZ IGEHIRDETÉSE

1938-ból Lk 18,9-14 alapján

Némely elbizakodott embernek, aki igaznak tartotta magát, a többieket pedig lenézte, ezt a példázatot mondta: „Két ember ment fel a templomba imádkozni: az egyik farizeus, a másik vámszedő. A farizeus megállt, és így imádkozott magában: Isten, hálaadok neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi ember: rabló, gonosz, parázna, vagy mint ez a vámszedő is. Böjtölök kétszer egy héten, tizedet adok mindenből, amit szerzek. A vámszedő pedig távol állva, még szemét sem akarta az égre emelni, hanem a mellét verve így szólt: Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek. Mondom nektek, ez megigazulva ment haza, nem úgy, mint amaz. Mert mindenki, aki felmagasztalja magát, megaláztatik, aki pedig megalázza magát, felmagasztaltatik.”

Isten igéjének tükrében két arc jelenik meg előttünk. Két ismerősünk, két olyan ember, kiknek képét az iskola padjaitól hoztuk magunkkal, de akiknek példájából még vajmi keveset tanultunk meg igazán. Példájuk nyomán újra csak az evangélium örömhíréhez jutunk el, ahhoz, hogy Isten előtt csak a bűnbánó bűnösök, s nem a cselekedeteikre büszke és dicsekvő emberek állhatnak meg.

Pedig mennyi jó tulajdonsággal rendelkezik ez a mi farizeusunk! Templomba járó ember, aki szombatnapon csak egy parancsolatot ismert: megemlékezzél arról, hogy a szombatnapot megszenteljed. Gondoljunk arra, hogy mennyi mindenre jó ma nekünk a vasárnap, csak éppen arra ritkán, hogy az ünnepnapot megszenteljed. Milyen más lenne az élet, ha erre a napra csak egy programunk lenne: ma pedig elmegyünk az Úr házába. Ez a mi farizeusunk szorgalmas templomlátogató ember volt. Azt is olvassuk róla, hogy a templomba imádkozni ment. Bizonyára gyermekkorától elmaradhatatlan szokásává lett az imádkozás. Hogy megszegyenít minket ez a jó tulajdonsága, ha arra gondolunk, hogy hányszor és hányszor imádságtalanul időzünk az Úr házában. Látunk embereket, megfigyelünk dolgokat, megjegyzünk apró eseményeket, de a szívünk mélye nem tud feltárulni Isten előtt, sem azért, hogy szívünket előtte kiöntsük, sem azért, hogy igéjében nekünk szóló szent beszédét befogadhatnók. A farizeus még csak le sem ült, mikor imádkozott. Bizonyára a legszebb első padok egyikében foglalhatott volna helyet, de ő inkább megállt hátul, és úgy imádkozott. És tudott hálált adni Istennek. Imádságából részletesen megtudjuk, hogy erkölcsileg is milyen feddhetetlen volt, még fölösleges jócselekedetekkel is rendelkezett, mert böjtölt egy héten kétszer, holott ezt a törvény sem írta elő.

Mily megdöbbentő, hogy Isten előtt mégsem ez a farizeus talál elfogadtatást, hanem a farizeus által is megvetett bűnös vámszedő, aki csak egyre azt tudja hajtogatni: „Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek.” Micsoda mértékkel mér hát Isten? Kicsoda állhat meg előtte? Úgy érezzük, hogy itt igazságtalanság történt!

Pedig csak az történt, hogy emberi mértékkel, emberi szemmel néztük e két embert. Úgy néztünk rájuk, mintha földi törvényszék előtt állottak volna, és elfeledtük, hogy Isten színe előtt vannak ott a templomban. És a hitéletnek éppen ez a kezdete és vége, hogy az ember magát mindenestül Isten elé viszi és Isten szemével mértékeli. Íme, ezt tette a publikánus. Amikor végignézett életén és egész valóján, úgy látta, hogy nem érdemel mást Istentől, csak elvettetést, de lelkében ott van a vágy: Uram, ha lehetséges, légy irgalmas nekem. Ellenben a farizeus emberi mértékkel szaladt végig egész valóján, és mindazt, amit látott, imádságba öntötte, és megállapította Isten számára: nézd, Uram, én egy mintaember vagyok. Ha reánézek erre a vámszedőre, látom, hogy toronymagasságban állok felette. Elvakult néhány emberi jó tulajdonsága láttán, és azokból egyszerűen kimondotta a végeredményt, hogy magánál külön embert keveset tud találni. Isten szeme azonban csalhatatlan. Arra néz, ami a szívben van. Felemeli a vámszedőt, mert a bűnbánat tüzeiben meglátja a hozzá vágyódó lelket. Azt, akit minden ember bűnösnek ítél, igaznak, gyermekének fogadja el kegyelemmel. Azt, akit emberi tekintet, sőt saját magának ítélete csupa jónak ítél, elveti, mert igazakat nem lehet megigazítani. Egészségeseket nem kell meggyógyítani. Akinek nincs szüksége Istenre, mert már olyan jó, azt Isten nem igazíthatja meg. A farizeus mintaképe azoknak, akiknek nincs szükségük megtérésre saját megállapításuk szerint, pedig éppen az az egyetlen bajuk, hogy csak erre a megtérésre van égetően szükségük. Arra tehát, hogy magukat Isten szemével, Isten igéjének mértéke alatt szemléljék és ítéljék, hogy egyszer eljuthassanak a kegyelem egyedül megváltó, megigazító és szabadító szükségességére és ingyenes adományára.

Evangélium vagy emberi jócselekedetek, Krisztusért való kegyelem vagy emberi érdemek halmaza, ez az örök emberi kérdés. Válasszatok! Ha tudtok, maradjatok farizeusok, de ne feledjétek: Isten csak azokat fogadja el most és majdan az utolsó ítéletkor, akik a publikánus bűnbánó lelkületével állnak előtte.

SZEPTEMBER

Ha meg nem tértek, és olyanok nem lesztek, mint a kisgyermek, nem mentek be a mennyek országába (Mt 18,3)

Milyen különös kép. Idillinek is gondolhatnánk, de feszültségekkel teli. Egyik oldalon a vallásos életben járatos, törvénytisztelő tanítványok. A másik oldalon velük szemben egy kisgyermek. Meghökkenítő, sőt megütköztető, hogy Jézus éppen egy gyermeket állít eléjük. A törvénytisztelők számára egy a törvényt még nem is ismerő gyermektől kellene tanulniuk? A gyermek még magáról sem képes gondoskodni. Mindennapi ellátásáról a szülők gondoskodnak, és ő erre hagyatkozik, ez a természetes életállapota. Ezzel Jézus felborít minden addigi vallási rendet.

Azért is furcsa Jézus elvárása, mert olyan hamar megmutatkozik a gyermekek önállósulási törekvése. Természetes, hogy mire felnőnek, a saját lábukon szeretnének állni. Nem akarnak szülői gyámság alatt maradni. Az élet természetes folyamatának visszafordítását akarja Jézus. Lélekben újra gyermekké válni, miközben a felnőtt önálló életét éli valaki, lehetséges ez? Ezek egymással homlokegyenest ellenkező folyamatok. Vagy felnőttek vagyunk, és felelősen tudjuk, hogy mit teszünk, vagy megmaradunk a gyermeki létben, ami egészségtelen.

Mi jót hozott az embernek, hogy kinőtt Isten keze alól? Ahogy a gyermek természetes elengedettséggel szüleiére hagyatkozik, ugyanúgy a felnőtt tanítvány természetes életállapota, hogy mindenben feltétel nélküli Istenre bízta magát. Ami olyan könnyűnek tűnik, az mégis keservesen nehéz. Ezt a lelki önállósultságot egyenesen a mennyországba való bejutás akadályának mondja Jézus.

Ő, aki azért jött, hogy bejutást biztosítson az Isten országába, és ott helyet készített, azokat ingatja meg vélekedésükben, akiknél többet senki nem hallott Isten országáról. Azokat, akik napi képzésben részesültek mellette. Nem akarja, hogy önmagukat csapják be az akkori és mindenkori tanítványok. Jézus éppen ezért radikális, mert nem akarja, hogy aki oda vágyik, az mégse mehessen be, sőt, magát zárja ki.

Tudunk mi ezen változtatni? Legalább lássuk be, hogy nincs erre képességünk, és azt is, hogy Jézus nem akar kiforgatni bennünket a személyiségünkől, sőt, úgy válik egészségessé, ha vele töltekezünk be, földi és örökkévaló sorsunkat kezére bizzuk. A segítségét kell kérnünk, hogy ő formáljon át, munkálja bennünk a teljes ráhagyatkozó bizalmat.

Bálintné Varsányi Vilma

OKTÓBER

Ha a jót elfogadtuk Istentől, a rosszat is el kell fogadnunk (Jób 2, 10b)

Mit tesz általában az, akit valamiféle baj ér? Okokat kutat, lázad, kérdez, vádol – vérmérséklete szerint. Ám vannak néhányan, akiknek a lelki életébe még a tragédiák is másként ágyazódnak bele. Akik számára az objektív „rossz” nem életidegen „tumor”, amit el kell távolítani mindenáron, nem „idegen test”, amitől meg kell szabadulni, nem is „bénító nyomás”, amibe tehetetlenül bele kellene törödni. A hozzátartozók sem mindig értik, honnan van bennük a lelkierő, honnan a tartás. Ma is élnek ilyen emberek közöttünk, de ez a mondat olyasvalaki száját hagyta el, aki még nem ismerhette a Krisztusban emberré lett Megváltó szeretetét.

De egyvalamit egész biztosan ismernie kellett: Isten hatalmát. Mégpedig úgy, ahogy ez a hatalom átszötte egész életét, minden napját, minden gondolatát. Még azelőtt, hogy az öt tisztelők vagy irigyei megsejthették volna lelki értékei forrását. Azt hitték róla, hogy bölcs. Meg azt, hogy Istenfélő. Csak azt nem tudhatták, Jób számára miben állnak ezek a jelzők. Életének ez a megrendítő tragédiája kellett ahhoz, hogy valamelyest kirajzolódjon: számára Isten valóban Mindenható ÚR.

Mert hol is van megírva a Szentírásban az, hogy a hívő ember élete garantáltan jó dolgok egymásutánja? Rózsaszín ködben, tündértávon ringatózó napok sokasága? Hol garantálja az Úr azt, hogy a rossz dolgok mindig csak mással fognak megtörténni?

Az viszont hangzik benne: „*Ha vízen kelsz át, én veled vagyok, és ha folyókon, azok nem sodornak el. ... Mert én, az ÚR vagyok a te Istened, Izráel Szentje, a te szabadítód*” (Ézs 43, 2-3); „*Íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig*” (Mt 28, 20b); *Tudok szűkölködni is, tudok bővölködni is, egészen be vagyok avatva mindenbe.* (Fil4,12)

Isten tisztában van azzal, hogy nem attól kiegyensúlyozott az emberélet, ha mindig minden az – emberi elvárások szerinti – legnagyobb rendben van. Nem az a boldogság netovábbja, ha nincs „rossz”. Nem attól tűnik áldottnak a hívő élet, hogy hiányoznak belőle a bajok. Hanem attól, ahogyan a bajokat megéli. Valójában ugyanis nem az nyomorít meg, *ami* történik velünk, hanem az, *ahogyan* viseljük ezeket a történéseket. Mint ahogyan boldoggá sem az tesz, ami ér, hanem ahogyan belesimulunk az áldásokba örömmel és hálaadással.

Isten pedig mindmáig tanítgat bennünket arra, hogy ez a Belőle fakadó és a Krisztusban közel jövő békeesség hogyan tudja megtartani az életünket. Derűben és borúban. Az Örökkévalóságra.

Farkas Etelka

NOVEMBER Könyöröljetek azokon, akik kételkednek! (Júd 22)

A felszólítás egy ritkán olvasott újszövetségi levélből szól hozzánk, melynek szerzője „Júdás, Krisztus szolgája, Jakab testvére”. Az intés háttere pedig az első gyülekezetekbe „belopózott” hamis tanítók tévelygései, melyek ellen a hitért való küzdelemre sarkallja olvasóit. És mi ellen kell felvenniük a harcot a gyülekezetek tagjainak?

Erköcsi kicsapongás, szabadoosság, az ösztönök uralma. Krisztus megtagadása szóval és léttel. Engedetlenség, lázadás Isten felsége ellen: ezek között kell helytállniuk az elhívottaknak, és megőrizniük a hitet, mely a szentekre bízott.

A képek, melyeket az evangélium ellenségeire használ a Szentíró, rendkívül kifejezők. Magunk előtt láthatjuk a szél sodorta, víz nélkül való fellegeteket (ezen a nyáron hányszor kémlítettük reménykedve az eget, miközben kiégtek földjeink). Látjuk a csupasz, gyümölcsseitől megfosztott, ősz végi fákat (nincs, ami róluk éhünket-szomjunkt csillapítaná). Látjuk a tenger megvadult hullámain, melyek csak szennyet sodornak a partra, és a bolygócsillagokat, melyekről nem hull fény éjszakai utunkra.

Rajtuk kell könyörölnünk. A hiábavaló életeken. A kételkedőkön. Akiket két-ség gyötör. Mert kétfelé szakad a szívük: bár húzna Istenhez, de mégis nagyobb bennük a bizonytalanság, bizalmatlanság, elégedetlenség, lázadás, vagy az ösztönök uralma. Csak úgy születhet meg a szívünkben a könyörület, ha egy-ségben vagyunk: egységben az Atyával, egységben Krisztussal. Szilárdan megállva szentséges hitünkben – ahogy Júdás írja, imádkozva szüntelenül a Szentlélek által. És emlékezve vég nélkül Isten irgalmára irántunk Krisztusban. Csak ez lehet az alapja, forrása és mintája minden emberi irgalmunknak. Különösképpen is abban a hónapban, amely elvezet minket az új Ádventhez, a kegyelem új esztendejéhez.

Voelker-Kovács Márta

MINDENSZENTEK – MINDEN SZENTEK

Az ünnep a reformáció ünnepe és a halottak napja közé esik. Nehéz hely! Lehet-e beszélni Mindenszentek napjáról evangélikusként, és nem nyeli-e el mindkét napot a halottak napi össznépi, kereszténységen, felekezeten áthömpölgő áradat egyre nehezebben azonosítható szellemisége?

Az evangélikus reformációnak semmi baja sincsen a szentekkel. Nem vitatja létüket, nem utalja őket a mesék birodalmába, még ha oszlatni szeretné is a rájuk sűrűsödő ködöt. Evangélikus keresztényekként figyelünk mondanivalójukra, hivatkozunk írásaikra, boldogan észleljük, hogy előttünk is voltak, közöttünk is vannak szentek. Valljuk Krisztus-hitünkben a velük való közösséget. Tudjuk, hisszük, hogy személyük több és jobb szobraiknál, képeiknél, valóságukat materializáló ereklyéknél. Mégsem törünk-zúzunk reformáció ürügyén. Akik valamikor ezt tették, tévhit ellen küzdöttek-e fejszével és tűzzel, vagy aranyra-ezüstre fájt a foguk? Bármilyen keserves is, ezt a kérdést nem csupán a dülő-fülő, gyújtogató és zabráló hordákkal, hanem fejedelmekkel kapcsolatban is fel kell tennünk, talán éppen azért, mert 2017 nagyon közel van már. Idézzük fel a Luther-film felejthetetlen jelenetét: a kirabolt, meggyalázott templom szeméttel és hullákkal borított kövezetéről hogyan emeli vissza az oltárroncsra a feszületet. Akik a „nagy glóriában” az egyedüli Szentet, az egyedüli Urat, az

egyedüli Fenségest imádjuk, szeretjük és becsüljük a Krisztus-hívő szenteket.

Ezért őrzi egyházunk ünnepeik egész sorát. Nem „római kovász” kisöprendő maradványaként. Nem is a XVI. század iránti tiszteletünk muzeális érdekességként. A nemescsói gyülekezet őríz egy XVIII. század közepe tájáról származó kéziratos Agendát, amely a Krisztus-ünnepekkel együtt hét Mária-ünnepet, kilenc apostol- és evangélista-ünnepet és még nagyon hosszan sorolható, néven nevezett szenthez kapcsolódó ünnepet jelez, pontos énekrenddel. Mencshelyen 1798-ban László Sámuel lelkész írja-másolja ennek a páráját, ugyanezzel az ünnep- és énekrenddel. Pesten pedig 1821-ben N. Trattner János Tomás betűivel és költségén kiadnak egy evangélikus perikópáskönyvet, „amely a régi keresztyénektől egész esztendő által lévő minden vasárnapokra intéztetett és rendeltetett evangéliomokat és epistolákat” tartalmazza „az evangéliomokból szereztetett áhítatos imádságokkal egyetemben”. Természetesen ott van a „Mind Szent” napjára való is! Az epistola természetesen Jel 7-ből, az evangélium pedig Mt 5-ből, a boldogmondásokból! Nem múzeum, nem lelkészi hivatal szekrénye rejtette, hanem Heveder Mihály Julianna leánya használta. „Vette Ides Attylya Egy forinton, 5 garason 1838-dik Esztendőben.” Használta még Heveder József is, aki „született 1847-dik esztendőben, 28dik október napján a

ketős (!) jegyben, Simon Judás nap.” Az ő ünnepe is itt sorakozik, Szent Márton püspök és Szent Katalin ünnepével együtt, hogy csupán a közvetlen közeliakat említsem. Azután hosszú-hosszú szünet, míg a huszadik század teológiai és liturgikus eszmélődése során az elszakadt fonál összekötésére is bátorodik a világ evangélikussága.

Természetesen nem csupán egyházi ünneprevízióról van szó. Semmi hasznunk nem lenne belőle, ha csak ünnepeket szaporítanánk. Annak a felismerése a lényeges, hogy az evangélikus reformáció nem a szenteket exkommunikálta, hanem szolgálatukat, tiszteletüket, a róluk való megemlékezés okát és módját értelmezi újra. Tiszteletünk és megemlékezésünk mérése: Jézus Krisztus személye, munkája és Krisztus-hitünk tartalma. Újra kell tanulnunk az Ágostai hitvallás XXI. cikkelyét a szentek tiszteletéről. „Megemlékezhünk (a német nyelvű szöveg szerint: meg kell) róluk, hogy kövessük hitüket és jó cselekedeteiket, hivatásunk szerint... azt azonban nem tanítja a Szentírás, hogy a szentekhez fohászkodjunk, és a szentektől kérjünk segítséget, mert egyedül Krisztust állítja élénk közbenjáróul, engesztelésül, főpapul és szószólóul. Őt kell segítségül hívunk és megígérte, hogy meghallgatja könyörgésünket...”

Akiket az „egyedül Szent” nem szégyell testvéreinek nevezni (Zsid 2,11), azoknak a szentek nem protektorai, hanem Isten háza népe és a szentek polgártársai (Ef 2,19). A Közbenjáró helye egyszer s mindenkorra foglalt. A szentek velünk együtt Keresztelő János hosszú mutatoujjára és az „Utat mutató” (Hodigitria) ikonnak az áldó Fiúra mutató jobb kezére figyelve várják azt a napot, amikor „minden szent”, a csak Krisztus irgalmas szemével átlátható, megszámlálhatatlan, nagy nyomorúságot megélt, de az Isten Báránya áldozatával megváltott és megszentelt sereg együtt énekl: „Egyedül Te vagy a Szent, egyedül Te vagy az Úr, egyedül Te vagy a fenséges, Jézus Krisztus, a Szentlélekkel együtt, az Atya dicsőségében.”

Máglya a zsinaton – Emlékezés Husz Jánosra

„Huszita kelyhes zászlót fúj a szél a prágai Hradzsín felett egy hónapon át, június 5-étől július 6-áig. Milos Zeman cseh államfő a zászló kitézésével kíván emlékezni Husz Jánosra, a nagy egyházi reformátorra máglyahalálának 600. évfordulója alkalmával. A zászlót a köztársasági elnök és a huszita egyház pátriárkájának jelenlétében ünnepélyesen tűzik ki” – olvasom egy híradásban. Ma már méltón emlékeznek a szomorú tényre: „máglya a zsinaton.”

Mert ez történt 1415. július 6-án, a konstanzi zsinaton. Máglyát építettek az „eretnek” ítéletének végrehajtására. Husz Jánost, akit Zsigmond király és császár (1368-1437) azzal az ígérettel idézett meg a zsinatra, hogy sem oda, sem vissza nem történik baja, megégették. Hogy került a prágai Betlehem templomából a konstanzi zsinat máglyájára, aki az egyetem egyik karának dékánja is volt? Miért „kellett” megégetni? De nézzük a történetet sorban. Az egyháztörténet három nagyobb „előreformátort” tart számon.

John Wycliffe-re tekintünk úgy, mint ebben a sorban elsőre. Nézetei alapján csakugyan a későbbi protestáns reformerek előfutárának lehet tekinteni, ugyanis többek közt azt tanította, hogy a hit mércéje a Biblia, a prédikációs hitoktatás nagyon fontos, és a szentségekről szóló tanításai is hasonlóak voltak a reformátorokéhoz. A későbbi reformációban olyan fontos hit általi megigazulás eszméjéig azonban Wycliffe már nem jutott el. Egyébként amikor Huszt elégették, Wycliffe csontjait is kivették sírjából és elégették.

Husz Jánossal 1369-ben, vagy a következő évben született egyszerű családból, de kiváló tehetséggel. Elvégezte egyetemi tanulmányait, majd folytatta is egyetemi pályáját. Egy időben az egyetem teológiai karának dékánja is volt, majd a prágai Betlehem kápolna igehirdetője. Kezdetben a császársággal szemben a nemzeti mozgalom

szószólója is volt. IV. Vencel király feleségének gyóntatója is. Amint azonban Wycliffe hatására az egyházi reform hirdetője lett, a légkör ellenségesé vált körülötte.

1409-ben keveredett „eretnekgyanúba”. V. Sándor pápa Wycliffe és Husz tanainak betiltását rendelte el, valamint felhatalmazta Zajic érseket az eretnek Husz felkutatására. (Az egyházi átokkal sújtott Husz Bolognába is elzarándokolt, hogy tanítását megvédje V. Sándor majd XXIII. János pápa előtt; magát hű katolikusnak tartotta élete végig).

Husz 1411-ben haragította magára végleg a pápát, amikor arról értekezett, hogy a pápa nem hivatott szent háború (keresztes hadjárat) meghirdetésére, ismételten tagadva ezzel a pápa hatalmát. A pápa ekkor már egész Prágára kimondta az egyházi átkot. Ekkor hagyta el IV. Vencel kérésére Prágát Husz, aki akkor még a vele szimpatizáló cseh nemesek birtokain talált menedéket.

Az ügy végleges teológiai tisztázása érdekében Luxemburgi Zsigmond egyetemes zsinatot hívott össze Konstanz városába, ahová Husz is meghívót kapott. Az ígért védelem ellenére – Zsigmond akarata ellenére – Huszt letartóztatták. Később, 1415 júliusában – miután a Bibliára hivatkozva nem vonta vissza tanait – máglyán megégették. A hagyomány szerint zsoltárokat énekelt a lángok között, amíg erre ereje volt. Tanai a huszitizmus alapjait fektették le egész Közép-Európában, és vált ily módon maga Husz Luther Márton és a többi nagy reformátor előfutárává; ma is tudunk huszita egyházzal.

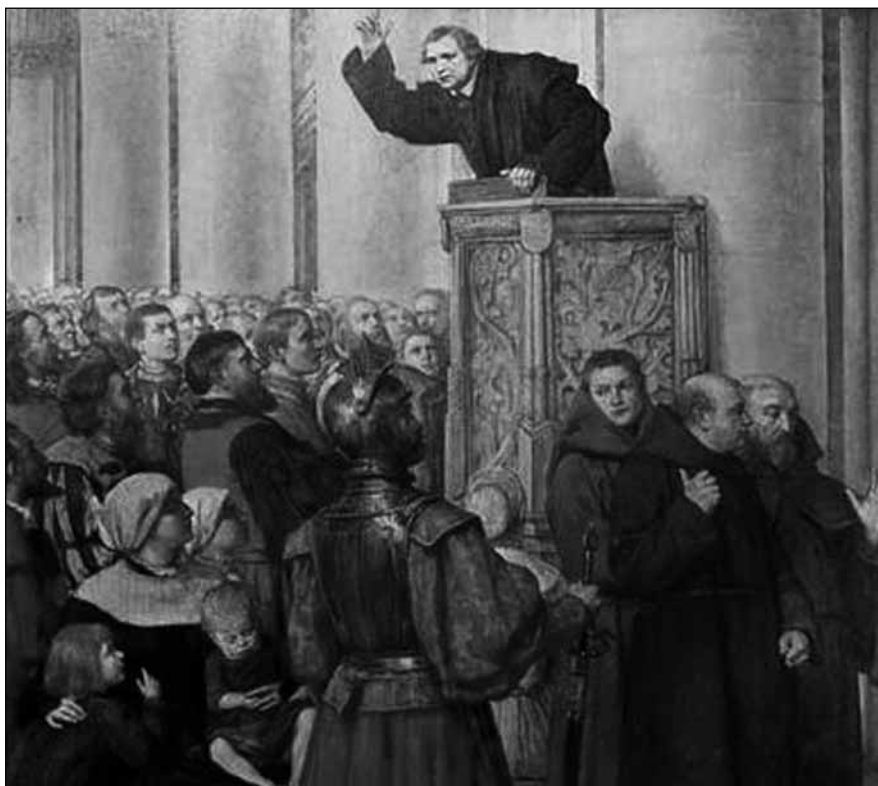
Girolamo Savonarola volt a következő az előreformátorok sorában. Ezt a firenzei szerzetest is kivégezték, mert nem volt hajlandó hallgatni.

Egy mostani hír szerint pedig Ferenc pápa fogadott egy cseh (közülük huszita) küldöttséget, sajnálatát fejezte ki azért, hogy máglya került a zsinatra.

Egyháztörténeti professzorom mesélte, hogy van egy festmény, amely Luthert ábrázolja, a kép sarkában egy hatyúval. „Husz” nemzete nyelvén libát jelent. A kép „háttéré” pedig, hogy Husz állítólag azt mondta: „Ma megégették egy libát, de a hamuból egy hatyú fog feltámadni.” Egy század múltán derült volna ki, ha ez a történet igaz, hogy Husz szavai „prófétaiak” voltak, és Luther lett a „hatyú”, akit már nem lehetett máglyára küldeni, és akinek evangéliumi szolgálata megváltoztatta Európa vallási képét.

Luther mint professzor

Luthert 1512. október 19-én avatták a teológia doktorává, s három nappal később a fakultás professzori karába is felvették, s egészen haláláig – majdnem harmincöt éven keresztül – a Wittenbergi Egyetem professzora is maradt. (Vö. Wiczián Dezső: *Luther mint professzor* Budapest, Magyarországi Luther Szövetség 1996. (1.kiad.1930).

A Luther-kutatás kimutatta, hogy Luther bibliaértelmezése révén vált reformátorrá. Már 1522-ben (a wartburgi fogsága idején) lefordítja az Újszövetséget. Az egyik Luther-kutató szerint ha Luther egy mai teológiai fakultáson tanítana, minden bizonnyal az ószövetségi egzegézis professzora lenne, hiszen legtöbb kommentárját az Ószövetség könyveiről írta. Az evangéliumokról nem is írt kommentárt, csak a páli levelekről: egyet a Római levélről, két kommentárt is a Galata-levelekről, egyet a Zsidókhoz írt levélről.

Fiatalon a Zsoltárok könyvét kezdte magyarázni, s élete utolsó tíz évében, 1535-1545 között Mózes I. könyvéről tartott előadásokat, s ez utóbbiak terjedelme több kötetet tesz ki. Több kommentárt is írt a kisprófétákról. A Biblia egyes könyveihez írt „Előszói” annyira jelentősek, hogy például Angliában a 18. század derekán John Wesley Luthernek a Római levélhez írt előszója hallatán tért meg.

Bár korai zsoltárelőadásaiiban Luther szerzetesként még maga is a középkori négyes értelmezést (betű szerinti-allegorikus-morális-misztikus) gyakorolta, azonban 1516-18 folyamán a négyes értelemről, az allegóriák túlzott használatáról, a glosszázás skolasz-

tikus módszeréről és az arisztotelészi filozófia túlsúlyáról való lemondásként egy új hermeneutika (bibliaértelmezés) jelei kezdtek megmutatkozni. Luther szakított azzal a középkori hagyománnyal, mely az Írás tekintélyét alárendelte az egyháznak. Gyakran hangsúlyozta, hogy az egyház mint értelmező közösség az Ige eredménye, nem pedig fordítva. „Nem az Ige van az egyházért, hanem az egyház az Igéért. Nem azért van az Ige, hogy az egyház megszólalhasson, hanem azért van az egyház, hogy az Ige megszólalhasson. Nem az egyház teremt igét, hanem az ige teremt az egyházat.”

Luther számára a szó szerinti (literális) értelem lett alapvetően az egyetlen értelem, azonban érdeklődését nem a *sensus literalis* határozta meg kizárólag, amint az Lyrai Miklós és a rabbinikus egzegézis esetében történt, hanem a *sensus literalis propheticus*, és ezért zsoltárértelmezése teljességgel krisztológiai: „Chrystum treiben”.

Luther krisztocentrikus bibliaértelmezése nem választotta külön a betűt és a lelket, mintha a lelki értelem magasabb rendű lett volna. Ezt írta: „A Lélek a betűbe megy át, a betűnek azonban a maga részéről folyton lelkévé kell válnia.” Hangsúlyozta, hogy csak a Szentlélek segítségével lehet az igazi értelmet felfedezni. „Ha ugyanis valamit egyszer már megértettünk, fennáll a veszélye annak, hogy az lélekből ismét betűvé lesz, ha nem értjük meg és nem sajátítjuk el újra. Az Írás megértésében folyvást előbbre kell haladnunk. Ha a lélek betűvé is lesz, a betűnek újra lélekké kell válnia.”

Luther nemcsak Rómával, hanem a rajongókkal (Karlstadt, Münzer, újrakeresztelők) is vitatkozott, akik szerinte összekeverik a betűt és a lelket, a törvényt és az evangéliumot. Márpedig az evangéliumból nem szabad Mózeszt csinálni! A megkülönböztetés képessége – írta le újra és újra – tesz bennünket jó teológussá, s tájékozódni egyedül Krisztus keresztjén tudunk.

A wittenbergi professzor 1529-ben engedett a hatalmi unszolásnak, s Marburgban leült tárgyalni Zwinglivel és a reformáció svájci irányzatával is, akik számára Krisztus az úrvacsorában nem valóságosan, hanem csak „lelki módon” (szimbolikusan) van jelen. Míg számos kérdésben kisimultak az ellentétek, Luther az úrvacsora helyes krisztusi tanításából: „Ez az én testem. Ez az én vérem” – egy jottányit sem engedett. Ezzel a lutheránusok és a reformátusok elkülönültek egymástól.

Fabiny Tibor

Bemutatjuk kerületünk legifjabb lelkészeit

2015 egyházkerületünkben az ordinációk éve, hiszen az idei év nyarán öt szolgálatba álló lelkipásztorért adhatunk hálát Istennek.

Halasi András Józsefet június 27-én Szombathelyen, Arató Esztert július 4-én Tabon, Farkas Ervint július 10-én Győrben, Pfeifer Ottót pedig július 24-én Bonyhádon avatta lelkésszé Szemerei János püspök. Váraljainé Melis Orsolya felavatására augusztus 22-én került sor a sárszentmihályi evangélikus templomban.

Kísérjük imádsággal a szolgálatba indulókat, hogy Isten áldása legyen életükön és munkájukon!

Kórusok találkozója Szombathelyen

Ismét megtartották a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület hagyományos kórustalálkozóját 2015. május 9-én, szombaton délután. A szombathelyi evangélikus templomban tartott koncerten hat énekkar gyönyörködtette a közönséget.

A szervezők nevében Sztruhár András, a helyi gyülekezet részéről pedig Steindl-Papp Judit másodlelkész köszöntötte a résztvevőket. Ezt követően a székesfehérvári, a mosonmagyaróvári, a kőszegi, a komáromi és a győri egyházközség kórusai, valamint a répcelaki Gyöngy kamarakórus adták elő műsoraikat. Programjukat többen is orgona- és zongorakísérettel, illetve fúvósok, vonósok, gitár és ütőhangszerek bevonásával színesítették.

Az alkalmon Szemerei János püspök hirdette Isten ígését. Áhítatában Mt 26,75 alapján a zene szolgálatáról beszélt.

„A hangok emlékeztetnek. Hatnak a lelkünkre, és formálnak, nemcsak a szavak, de a dallam által is. A hang, a dallam, a zene és a kórus mind eszközök Isten kezében” – fogalmazott.

A találkozó zárásaként a jelenlévő énekkarok három zeneművet közösen adtak elő. Ezután Szemerei János átadta a részvételért járó emléklapokat a karnagyoknak.

Az eseményt követően szakmai zsűriként Bence Gábor, a budapesti Deák Téri Evangélikus Gimnázium ének- és zenetanára, és Németh Gyöngyi helyi énektanár értékelte az együttesek műsorának színvonalát. Tanácsaikat zártkörű megbeszélésen adták tovább a kórusok vezetőinek. Emellett a szombathelyi gyülekezet jóvoltából szeretetvendégség is várta a résztvevőket a gyülekezeti házban.

Erőforrás az emlékezésben

Egyházkerületünkben lázasan folyik a készülődés a szeptember 27-én tartandó artikuláris napra. A régi időket idézve nagy távolságokból és különböző irányokból gya-

logosan, lovas kocsik kíséretében kerülünk útra, hogy az egykori artikuláris településen, Nemescsóban Isten ígéje körül együtt lehessünk. Ezzel a különleges programmal szeretnénk tisztelni eleink hűsége, helyállása, és Isten megtartó irgalma előtt. Nem titkolt szándékunk, hogy közelebb hozzuk és megismertessük azt a százéves történelmi időszakot, amelyről sajnos kevesebbet tudunk, mint kellene.

A magyar protestáns egyházak fél évezredes történelméből kerekén száz évig, 1681-től 1781-ig tartott ez a bizonyos, úgynevezett „artikuláris” idő. Sokan sajnos még egyházunkon belül sem tudják, hogy olyan ősök leszármazottai és örökösei vagyunk, akiknek óriási áldozatot kellett hozniuk azért, hogy egyáltalán evangélikusok maradhassanak. Nem csak vallási területen, hanem mindennapi életükben is hátrányos megkülönböztetésben, diszkriminációban volt részük a törvény előtt, csak azért, mert evangélikusok voltak. Hitbeli örökségükhöz mégis ragaszkodtak, és továbbadták azt utódaik-

nak. Hősies helytállásuk nélkül már régen befejeződött volna hazai evangélikus történelmünk.

Az 1681-es soproni országgyűlés az üldözés éveit követően korlátozott vallásszabadságot kínált a protestánsoknak. A XXVI. törvénycikk a királyi Magyarországon vármegyénként két helyen és a szabad királyi városokban bizonyos megkötések mellett engedélyezte a protestánsok vallásgyakorlatát. A törvény nevesítve felsorolja azokat a településeket, ahol megengedték a protestánsoknak, hogy hitük szerinti istentiszteletet tartsanak. Ez a felsorolás az articulus, amelyről a korszak is a nevét kapta. Ez a rendelkezés a mai Magyarországon csupán az Észak-Dunántúl egy részét érintette, amely éppen nem volt török kézen. Ebben a régióban az articulus két vármegyében négy települést nevesít, Vas vármegyében Nemescsó és Celldömölk, Sopron vármegyében pedig Nemeskér és Vadosfa szerepel a listán. Ezekon kívül, mint szabad királyi város, Sopron kapott evangélikus vallásgyakorlati jogot.

A vallásgyakorlatra kijelölt artikuláris helyek nem forgalmas és központi fekvésű városok, hanem eldugott, parányi települések voltak. Ebből is látszik, hogy a rendelkezés nem a protestáns vallásgyakorlat megújulását kívánta elérni, hanem cinikusan azt célozta, hogy a nehéz feltételek szegjék kedvét a protestánsoknak, és maguktól hagyják abba a hitük gyakorlását...

A szeptemberi artikuláris napon Isten megtartó kegyelmének csodáját,

és eleink evangéliumi hithez való elkötelezett ragaszkodását kell meglátunkunk. Nem sebeket szeretnénk feltépni, hanem felfedezni azt az erőforrást, amelyből ők is merítettek. A fagyos ellenszélben nagyon komoly áldozatot kellett hozniuk azért, hogy evangélikus istentiszteleten vehessenek részt, hogy anyanyelvű prédikációt halljanak. Sok órát kellett gyalogolniuk, vagy lovas kocsin utazniuk. A távolabbi településekről, a mai Burgenland területének nagyobb részéről, de még a mai Szlovéniához tartozó Muravidékről is Nemescsóba jártak akkoriban az evangélikusok templomba. A távol élőknek már előző nap el kellett indulniuk, mert több mint száz kilométerről fizikailag képtelenség volt néhány óra alatt odaérni.

Találkozásonk külön értéke, hogy a burgenlandi evangélikusok is elindulnak Manfred Koch szuperintendens úr vezetésével gyalogosan Rohoncra. Vendégeket várunk a Muravidékről, és természetesen kerületünk gyülekezeteiből is. Én magam és a velem tartók hajnali öt órakor indulunk gyalog a keleti irányból, Bükrről. Útközben megállunk pár percre Csepregen, ahol az ellenreformációs üldözés során meghalt 1223 evangélikus mártírnak emlékére egy koszorút is elhelyezünk a Szent Miklós plébániatemplomnál.

Emléknapunkra mindenkit várunk, aki szeretné újra felfedezni azt az erőt, amely eleinket a legnehezebb időkben is megtartotta!

Szemerei János

Tudnivalók az artikuláris nappal kapcsolatban

A részletes program és a jelentkezési űrlapok, valamint az útvonalak térképei elérhetők a nyugat.lutheran.hu honlapon, a bal oldali menüben a nap logójára kattintva. Javasoljuk, hogy ha egy gyülekezetből többen is készülnek, ők csoportosan, a Lelkeszi Hivatalokon keresztül jelentkezzenek.

A résztvevőktől hozzájárulást kérünk az étkezés költségéhez, amelynek egy főre eső összege **1.000,- Ft.** Kérjük, hogy az adományt előzetesen utalják el a **Vasi Egyházmegye számlaszámára (K&H 10405728- 50526689-76891002)** így véglegesítve jelentkezésüket. A megadott túraútvonalak gyalogos, illetve kerékpáros közlekedést tesznek lehetővé. Minden útvonalon lovaskocsik kísérik majd a túrázókat.

Kérjük, hogy a férfiak egy kalapot, az asszonyok pedig egy kendőt hozzanak magukkal az eseményre, hogy ezen keresztül is felidézhesük az artikuláris kor hangulatát.

Szeretettel várjuk a határainkon innen és túlról érkező érdeklődőket!

Összeállította: Adámi Mária; maria.adami@lutheran.hu

„...de hozzád való hűségem nem szűnik meg...” Ézsaiás 54,10

Szülővárosom Szarvas, ahol gimnáziumi tanulmányaimat is folytattam. Békéscsabán angol nyelvoktató – tanítói oklevelet szereztem. Gyermekként részesültem keresztségben, 13 évesen konfirmáltam a Szarvas – Újtemplomi Evangélikus Egyházközségben. Főiskolás éveim alatt egy gyülekezeti ifjúsági héten vált személyessé számomra Jézus Krisztus váltságműve, a bűnbocsánat, örök élet ajándéka. Isten különös módon fogta szaván így édesanyámat a Neki tett ígéretéért. Csecsemőkoromban súlyos betegségem gyanújával fogadalmat tett Istennek, ha meggyógyít, Neki szenteli életemet. Erről az idők folyamán megfedkezett. Később ő is megkapta a Krisztus-hit ajándékát. Az új élet ajándékával, hálaival a szívemben a gyülekezet ifjúsági körében bekapcsolódtam a szolgálatba, közben éveken át MEKDSZ diákkört alkothattunk. Egy év szarvasi angoltanítás után 1995 és 2000 között Budapesten az Evangélikus Hittudományi Egyetem nappali teológus szakos hallgatójaként végeztem tanulmányaimat. Közben bekapcsolódhattam az EKE közösség gyermek, ifjúsági, majd családi heteinek szolgálatába. A bibliai alapú lelki gondozás és gyermekmunka területei váltak igazán közelivé számomra. Négy évre ismét szülővárosom gyülekezeti szolgálatában vehettem részt hitoktatóként, ifjúsági kör vezetése és az idős otthonok lakóinak lelki gondozása tartoztak feladatkörömbe. 2003-ban adventi sorozat ígéhirdetésére kaptam felkérést, majd 2004 augusztusától a Sárbogárd – Sárszentmiklósi Evangélikus Egyházközségben működő szolgálat segítségére érkeztem útkeresésemet követően békességre jutva Böjtös Attila, Böjtösné Füke Veronika és a gyülekezet tagjainak meghívására. Látogatások,

lelki gondozás, gyermekmunkában való közös szolgálat jellemezte első két évemet GAS támogatás és magánszemélyek rendszeres támogatása révén. 2006 szeptemberétől e tanévvel befejezve a helyi egyik általános iskola pedagógusaként tanítottam, s mellette segíthettünk férjemmel a gyülekezet életében. Váraljai Péterrel 2007. júniusban kötöttünk házasságot. Mivel a Böjtös család Székesfehérvárra költözve szolgálati helyet változtat, így a gyülekezet és mi is válaszút elé kerülünk. Útkeresés, vívódás, imádság, mérlegelés... békességet kaptunk. 2015. augusztus 22-én a Sárszentmiklósi templomban lelkészi ordinációban részesültem. Kiváltságként életem, hogy ilyen módon is bevon Isten Jézus Krisztus evangéliumának hirdetésébe, valamint, hogy a maroknyi gyülekezeti közösség szeretetébe, bizalmába fogadott. Szeretném, ha Krisztus testének tagjaiként együtt tükrözhetnénk Isten dicsőségét, hűségét betöltve közös küldetésünket.

Váraljainé Melis Orsolya

Gyermektábor Bokodon

Immár IX. alkalommal szerveztük meg falunkban a keresztyén táborunkat – a Bokodi Evangélikus Egyházközség és az Evangélikusok Közössége az Evangéliumért (EKE) – közreműködésével, melyre az általános iskolás gyerekeket várjuk felekezeti hovatartozástól függetlenül. Az évek során visszatérő résztvevők mellett – egyeseknek ez már a 7. tábora volt – mindig jelentkeznek újak. Most 24 gyermek és 6 felnőtt szolgáló töltötte együtt a napokat június 28-tól július 3-ig a Móra Ferenc Általános Iskola területén, az evangélikus templom „árnyékában”. A résztvevők túlnyomó többsége bokodi gyermek volt, de most is érkeztek távolabbról, így Piliscsabáról, Budapestről is.

A hét délelőtti témája Isten tíz ígéje – a tízparancsolat volt, mely után ehhez kapcsolódó kézműves foglalkozáson készíthettek kézzel fogható, maradandó emléket a gyerme-

kek. Idén sem maradhatott el a kimerülésig tartó trambulinozás és a nagy csatákat hozó floorball az iskola tornatermében. Délután érdekes misziós történeteket hallgattak meg és képek segítségével kísérték nyomon a gyerekek, de volt kirándulás a szőlőhegyre, számháború, s minden este 19 órakor napzáró áhítat a templomban. Ezen alkalmon együtt lehettek a táborozók a szülőkkel, nagyszülőkkel és az érdeklődő

gyülekezeti tagokkal. Külön érdekesség, hogy a tantermekben rendeztük be a szálláshelyeket, s kényelmes matracokon még késő estig ment a beszélgetés ott, ahol máskor tanulni szoktak.

Nagy öröm volt, hogy a segítők között korábbi táborozókat is köszönthettünk Valter Bence, Valter Máté bokodi és Riczinger Péter balatonfüredi fiatalok személyében.

Jézus Krisztusnak adtunk hálaát, hogy Ő nemcsak jókedvet ad és szórakozást, hanem megtérít magához, és értékes napokat tölthettük el együtt az Ő nevében.

Kósa Gergely lelkész

Összeállította: Szarka Éva lelkész; istvan.szarka@lutheran.hu

Napközis tábor Lébényben

Május hónap folyamán a Vasárnapi Iskolai Szövetség vezetősége keresett meg azzal a kérdéssel, hogy lenne-e lehetőség Lébényben is nyári biblikus napközis táborra, főként alsó tagozatos gyermekek számára.

A program és a tartalom megismerése után ígért mondtam. A magunk részéről megszerveztük a gyermekek és a szülők értesítését a helyszínt és az egyéb tennivalókat. A VISZ fiatal csapata, mintegy 35 fő először Rábcakapin egyhetes felkészítő tanfolyamon vett részt, majd

onnan kiindulva 4-5 fős csoportokban több helyszínre, pl. Győrben két helyszínre ill. Öttevényre is elmentek.

A lébényi csoport munkáját régi kedves ismerősünk, Adámi Márta nyíregyházi hittan tanár vezette nagy hozzáértéssel. A gyermekek nagy lelkesedéssel vettek részt a lendületes iramú és ugyanakkor elmélyült foglalkozásokon. Reggelente egyre korábban kellett kezdeni, mert a gyermekek is egyre korábban érkeztek. A nap játékkal indult, majd a hőség elől a hűvös terembe vonultak, ahol bibliai

történeteket, igéket tanultak. A létszám egyre nőtt, mert aki új pajtást hozott, az piros pontot kapott. A hét folyamán 20 gyermek fordult meg a napköziben. A szülőket is nagy öröm töltötte el, amikor meglátták boldog arccal hazatérő gyermekeiket. Reméljük, jövőre lesz folytatás.

Sokszínű táborozás a győri gyülekezetben

Mint Szabó János helyettes lelkésztől megtudtuk, idén is sokféle tábor közül választhattak a győri és a környéki gyerekek. A táborokat Szabó János lelkész munkatársaival készítette elő, többek között a közkedvelt péri repülőtéri cserkészklubot, amelyen 21 gyermek vett részt. Az elhelyezés nagyon kényelmesre sikerült, ugyanis a hangár melletti vendégszobákban kaptak helyet. Minden nap volt áhítat, éneklés és persze vitorlás repülés.

A cseszneki tábor vadregényes környezetben 18 fővel zajlott. Napközben túráztak a környéken, többek között a Cuha patak mentén. Esténként áhítat és sok beszélgetés volt többnyire egy-egy történethez kapcsolódóan.

A bodonhelyi tábor a gyülekezet cserkészcsapatának, a 459.sz Győry Vilmos cserkészcsapatnak a főhadiszállása lett a nyáron. Mint Puláné Jerabek Ivettől megtudtuk, itt 15 cserkész táborozott.

Egy cserkésznek a nyári tábor az egész éves cserkészmunka kiemelkedő eseménye, itt kipróbálhatják az év során elsajátított ismereteiket, portyáznak, maguk főznek, sátoroznak, a repülősek repülnek, ismerkednek a reptérrel.

Ezen kívül önkéntesek segítségével idénre is szerveztek napközis tábor a nemrégiben létrehozott győriújfalui gyülekezeti vendégház területén.

„Mindennek rendelt ideje van...” – Rábcakapi tábor 2015.

2015. július 19-én sokan összegyülekeztek az igencsak embert próbáló hőségben, hogy a tábor udvarán, hálaadó istentiszteleten ünnepeljék meg az ifjúsági tábor megújulását, átadását. Az igehirdetés szolgálatát Mesterházy Balázs harkai evangélikus lelkész végezte, míg az épület átadását Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke. Az istentisztelet meghitt pillanata volt, amikor a keresztségünkre emlékezve a homlokunkra, tenyerünkbe, szívünkbe vízes ujjal keresztet rajzoltak a lelkészek. Az ünnepi istentiszteletet követően a táborlakókra, azaz ránc hárukt a feladat, hogy rendbe rakjuk a helyszínt. A fiatalok szorgalmasan kivették a részüket a munkából, hogy minél hamarabb elkezdődhessen a saját táborprogramunk. 33 gyermekkel vágtunk neki a hétnek, akik hat különböző gyülekezetből érkeztek Rábcakapira. A létszám fele a tavalyi élmények és megkötött barátságok miatt idén is erős bázisát adta a közösségnek, míg az újak gyorsan és lelkesen csatlakoztak a többiekhez igazi közösséggé kovácsolódva. A játékok, a beszélgetések, az áhítatok a Prédikátor könyvének 3. fejezetére lettek felfűzve, azzal a mottóval, hogy „Mindennek rendelt ideje van...” A hét során egy mutató nélküli órán gyűjtöttük össze mindazt, amiről a Prédikátor beszél. A tábor első két napján az egyik gyermek anyukája, Takács Krisztina vezetésével kézműveskedhettek a gyermekek, míg esténként izgalmas és egyben mókás röplabdameccseken vettünk részt. A nagy meleget le kellett hűteni egy kis vízes programmal is, így csütörtökre a vezetők meglepetés vízi csatát szerveztek vízbombákkal és slaggal, amit a kicsit-nagyok egyaránt nagyon élveztek. A tábor egyik kedvelt része a gyermekek által elkészített üzenőfal, melyre egymásnak titokban, vagy nyíltan lehetett üzenetet írni. Az utolsó estén nagy ölekezésben búcsúztunk egymástól abban a reményben, hogy a következő évben ismét találkozunk. Álljon most itt néhány gondolat a táborozóktól: „A beszélgetések elgondolkodtatóak és jók voltak. A játékoknál pedig nagyon szuperül szórakoztunk... Olyan dolgokról beszélünk és tanultunk, amik a mindennapi életben és az érzéseinkben segíthetnek, ezáltal jobban megérthetjük magunkat és a körülöttünk lévőket.” (Kincses Adél, Győrzámoly) „Nagyon örülök, hogy eljöhettem. Ismét nagyon jó volt a tábor. Sok új barátot szereztem, akik hiányozni fognak. Remélem, jövőre ismét találkozni fogunk.” (Regőczy Márk, Sokorópátka) „Nagyon örülök, hogy újból itt lehettem és jól érezhettem magam. Tetszettek a programok, főleg a számháború és a vízi csata. Örülök annak is, hogy új barátokkal gazdagodtam. Remélem, jövőre is ilyen jó lesz a tábor! Ezen felül kedves volt mindenki: vezetők és a tábortársaim is!” (Tóth Levente, Tényő) „Érezni lehetett, hogy családiás közösségben Isten is velünk van!” (Borbély Polla, Nyúl)

Összeállította: Koháry Ferenc; ferenc.kohary@lutheran.hu

Gitárral Isten dicsőségére

Idén nyáron immár negyedik alkalommal került megrendezésre a csurgói gyülekezet gitártábora. Ebben az évben 25 fő ismerkedett meg a gitározás művészetével, a zenélés, a szolgálat örömeivel. Dél-előttönként a zene elméletével ismerkedhettek a résztvevők, délutánonként a gitározást gyakorolták. Minden reggel és este áhítatok keretezték a napot. Isten iránti hálával köszönjük a sok segítséget és adományt, amely által a tábor létrejöhett!

Jubileumi hittantábor Paton

A Kaposvári Evangélikus Gyülekezet hittanosaik immár 20. alkalommal indultak el Patra, egy Zala megyei kis zsákfaluba, hogy június 22-28-a között egy felejthetetlen hetet töltsenek el együtt, mintegy ötvenen. Nagy örömünkre idén nemcsak a Balatonboglári Evangélikus Gyülekezetből csatlakoztak fiatalok, hanem a keszthelyi evangélikus lelkész, Honthegyi Zsolt is jelen volt hittanosaival. A tábor mottóját az Evangélikus énekeskönyv 388. énekének első sora adta: „Győzelmet vettél”. A gyermekek egész héten Jézus feltámadása utáni történeteket ismerhettek meg még részletesebben. A sok játék és sport mellett sor került egy selfie bajnokságra, traktorozásra a falu környékén és strandolásra a zalakarosi élményfürdőben.

Átalakuló egyházmegye

Több gyülekezetben ez a nyár nemcsak a pihenést, a feltöltődést, de személyi változásokat is jelentett a Somogy-Zalai Egyházmegyében. A tavasz végén elsőként Halász Sándor iharosberényi lelkész kérte nyugdíjba vonulását. Az utódját, Pfeifer Ottót Szemerei János 2015. július 24-én Bonyhádon avatta lelkésszé. Ottó Bonyhádon nőtt fel, majd 2006-ban jelentkezett az Evangélikus Hittudományi Egyetemre. Hatodévesként a soproni gyülekezetben szolgált.

A nyár közepén Szabó Vilmos zalaegerszegi és Szabóné Piri Zsuzsa pusztaszentlászlói lelkészek is nyugdíjba vonultak. Mindkét gyülekezetben lelkészválasztás folyamata zajlik a nyári időszakban.

A nyugdíjazások mellett több lelkészváltásra is sor került. Kőszeghyné Raczkó Zsuzsanna esperes hosszú szolgálat után Ecsenyből Balatonboglárra költözött, és az ottani társult egyházközség lelkésze lett. Távozása után az Ecseny és Környéke Evangélikus Egyházközség gondozásával Pongrácz Máté kaposvári lelkész lett megbízva, aki egy ötödéves teológushallgató, Réth Katalin segítségével látja el a szolgálatot. Katalin Kaposváron született. A 2014/2015-ös tanévben ő volt a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület ösztöndíjasa. 2015-ben pedig négy hónapot Rómában töltött Erasmus ösztöndíjjal.

Az egyházmegye lelkészi kara két új lelkésszel is bővült. Mindketten a tabi gyülekezetben látnak el szolgálatot. Varga Diána tavasz óta segíti az ottani lelkészt, Arató Eszter pedig a nyár folyamán került férje mellé beosztott lelkésznek.

Átalakuló egyházmegye, írtuk a címben. Bízunk benne, hogy a változásokat Isten kegyelme kíséri, hogy minden személycsera a gyülekezeteink épülését szolgálja.

Összeállította: Pongrácz Máté; Mate.Pongracz@lutheran.hu

Beledi búcsú

Huszonhat esztendei szolgálat után távozik a Soproni Evangélikus Egyházmegye legrégebben helyben szolgáló lelkésze. Béres László 1989 óta gondozta Beled, Edve és Vásárosfalu gyülekezeteit. Szolgálati ideje alatt többek között megújult belsőt és modern fűtési rendszert kapott a beledi gyülekezeti ház, az egyházközség felújította a parókiát. 1993-ban Edvén templom épült, a vásárosfaluiak pedig éppen most készülnek templomuk megépítésére. A régi beledi oltárképet 2008-ban restauráltatta a gyülekezet, ez most a gyülekezeti házat díszíti. Béres László, aki gyülekezeti munkája mellett a Gusztáv Adolf Segélyszolgálat egyházmegyei és egyházkerületi felelőseként, illetve espereshelyettesként is működött, külföldön folytatja életét, szándéka szerint továbbra is egyházi szolgálatban.

Jubileum és összefogás

Hagyományosan egész napos rendezvénnyel, gyülekezeti nappal ünnepelte június 14-én a csornai gyülekezet temploma felépülésének és felszentelésének 85. évfordulóját. A számos támogatónak, illetve az önkormányzati Civil Alapból elnyert pályázatnak köszönhetően létrejött alkalom istentisztelettel kezdődött, majd a déli harangszót követően Remete László nótáénekes szórakoztatta a jelenlévőket. A délutáni programban fellépett a helyi fiatalok alkotta Próbaüzem együttes, amely ismert slágerek feldolgozását vitte színpadra, a gyermekek pedig játékos vetélkedő keretében mérhették össze ügyességüket. A gyülekezeti napon az egyházközség tagjai mellett több, a városban működő civil szervezet – például a Díszmadártenyésztők Egyesülete, az Önkéntes Tűzoltóegyesület, a Rábaközi Íjászklub – is képviseltette magát, bemutatva önmagukat és az általuk hordozott sajátos értékeket.

Saját pecsenyéjüket sütögették

Kerti grillpartival fejeződött be a Soproni Egyházmegye lelkészeinek munkaévváró értekezlete június 10-én a nemeskéri templom udvarán. A program természetesen ezúttal is istentisztelettel kezdődött, amelyen Tóth Károly soproni lelkész szolgált, majd a lelkészek a templomkert fáinak árnyékában közösen készültek a soron következő vasárnapi igehirdetésre. A nap fő témájaként Simon Réka büki és szakonyi lelkész előadását hallgatták meg a gyülekezeti autonómia, illetve a gyülekezetépítés lehetséges jövőbeli lépéseivel kapcsolatban, amelyet hosszas megbeszélés, értékelés követett.

Összeállította:

Tubán József; tubanjozsi@freemail.hu

Uraiújfalui gyülekezeti hittantábor

Július első teljes hetében már sokadik alkalommal érkeztek gyerekek a gyülekezet területéről, valamint két lelkész, Hanvay Enikő Farádról és Menyesné Uram Zsuzsanna Győrságról, hogy együtt legyenek Isten ígéje körül. Erre az időre a mintegy ötven fiatal és tíz felnőtt élete közös úton járt. Az idei évben a hét témája: „Utak a Bibliában” volt, Jézus szavai nyomán: „Én vagyok az út, az igazság és az élet”. Elindultunk Mózes vezetésével a választott néppel, hogy Isten útjelzőjét, a Tízparancsot felelevenítsük, majd kicsit nagyot ugrottunk az időben, mert a napkeleti bölcsekkel a csillag nyomába eredtünk. Jártunk a Jordánnál is, hogy hallhassuk Keresztelő János útbaigazítását, és tekintetünket Jézusra emeljük. „Te vagy az út, az igazság, te vagy az élet” énekeltük sokszor, ahogy Jézus szenvedéstörténetének útjáról beszéltünk. Végül Pál apostollal Damaszkusz felé indultunk. A kézműves foglalkozásokon, az éjszakai csillaglesen, a nicki kerékpártúrán, a strandoláson, a csoportos beszélgetéseken egymás eddigi életútjával

ismerkedhettünk meg. Bár az együtt töltött nyolc nap valóban rövid szakasz volt csupán az életutunkon, bízunk abban, hogy Isten útján közösen haladunk tovább, amíg megérkezünk Hozzá.

Hívogató gondolatok Nemescsóból

Ülök a számítógép előtt, és nézek ki a parókia ablakán. Szinte mindent látok. A falu közepén, a centrumban minden mozgás érzékelhető.

Szeretek Nemescsón lakni. Mert csendes. Mert kicsi, de mégis nagy. Mert gyökere és szárnya van. Élet volt benne mindig, és most is élni akar. Mert különleges erővel hat rám, ha belépek a templomba. Lassan öt évszázad folytonosságát hirdeti minden. Emberi gúnyolódásból, „Isten háta mögötti helyként” ezt a kis települést jelölték ki az evangélikusoknak a környéken. De Isten nem a hátát mutatta az ittenieknek, hanem odafordult azokhoz, akik itt gyülekeztek össze vasárnapról vasárnapra. Ezt ma is érzem, és ezért szeretek Nemescsón élni.

Ugyan a legkisebb vagyok a nemescsói lelkészek sorában, de elképzelem, mit gondolhatott Ács Mihály, Sartoris Szabó János, Fábri Gergely vagy bármelyikük az artikuláris időkben, amikor a parókia ablakából kinézve várták a híveket és készültek az istentiszteletre. „Vajon ma hányan mertek útra kelni? Remélem, útközben senkivel sem törté-

nik baj! Ma újra megduplázódik a falu lakossága? Az irgalmas Isten áldja meg az ide érkezőket, és munkálja szívükben a hitükben való megmaradást!”

És nem kellett csalódnunk! Minden vasárnap feketéllettek a Nemescsoba vezető utak. Jöttek az emberek. Nem

kilométerrel messzebb az otthonuktól. Jöttek, mert hálások voltak Istennek, aki a nehéz időkben is megmutatta számukra, hogy nagy az Ő hűsége.

Ezt kívánom mindenkinek. Ezt a belső indítást. Ezt a vágyat az Ige után. Ezt a hálát Isten megtartó hűségéért.

Vágyom arra, amire az akkori lelkészek is. Vágyom rá, hogy minél többen útra induljanak. Először lélekben, aztán valósággal, hogy együtt ünnepeljünk. Vágyom arra, hogy újra feketélljenek az utak. De leginkább arra vágyom, hogy Isten hűséges, hívó szava elérje a szívünket és összehozzon minket. Ne csak egy napra, hanem lélekben építsen bennünket, evangélikusokat nemzedékről nemzedékre.

Én pedig a parókia ablakából kinézve, 2015. szeptember 27-én várni fogok mindenkit! Kicsiket és nagyokat, ifjakat és időseket, kivétel nélkül mindenkit, akit a szíve indít az ősök nyomába, Isten ígéje köré, Nemescsoba!

Kalincsak Balázné Varga Katalin
Összeállította: **Kőrösi Krisztina;**
krisztina.korosi@lutheran.hu

megszokásból, nem azért, mert vasárnapi kikapcsolódásra vágytak, még csak nem is azért, hogy „lutherkabátos papot” lássanak. Jöttek, belső indítástól. Jöttek, mert vágytak a tiszta evangéliumra. Jöttek, mert az Isten igazságáról szóló beszéd itt volt elérhető számukra. Nem a saját településükön, nem a szomszédban, hanem itt, több tíz

Hűséges evangélikusok lehetnek munkatársak

Beszélgetés D. Szebik Imre ny. evangélikus püspökkel Pápán

A Veszprémi Evangélikus Egyházmegyében 2015. év első felében D. Szebik Imre ny. püspök vezetésével folytatódott a gyülekezeti munkatársképzés. Idén a pápai gyülekezet adott otthont ennek az alkalomnak. Mint házigazda lelkész kérdeztem egykori ordináló püspökömet erről a munkáról és szép szolgálatról.

Miért látja fontosnak püspök úr a gyülekezeti munkatársképzést a ma egyházában?

Már aktív püspöki szolgálatom utolsó esztendejében láttam, hogy véget ért az a korszak, amelyben a lelkész egyedül képes a gyülekezet közösségét egybetartani és minden feladatnak eleget tenni, amit rá ró az egyház Ura, és elvár tőle a közösség. Egy megváltozott világban megnőtt az adminisztrációs feladat. Elég, ha csak a pályázatok sokszínűségére és sokféleségére gondolunk. Következésképpen egyre nagyobb szükség van munkatársakra. Ezért 2007-ben elkezdtem a gyülekezeti munkatársképzés szervezését.

Közvetlenül a nyugdíjazás után egy évig kerestem, hogy mivel bízhatjuk meg, mire kell felkészíteni híveinket. Elképzelésem szerint a mi tanfolyamunknak az az elsődrendű célja, hogy hívő munkatársakat találjon a lelkész. Hűséges evangélikusok lehetnek munkatársak, akik megélik az evangéliumi hit erejét. Ők tudják mindezt kisugározni. Leginkább a friss nyugdíjasokra lehet építeni.

Tanfolyamokat először Piliscsabán szerveztünk. Három egymást követő hónapban, három hétvégén. Mindenkit, aki egyházi szolgálatot vállal, elsősorban küldetéstudatában és bibliaismeretében kell megerősíteni. Az ó- és újszövetségi bibliaismeret a küldetés alapja intellektuálisan és érzelmileg is. Erre kértem fel megfelelő felkészültségű lelkészeket, professzorokat. Majd az egyháztörténetet is nagyvonalakban áttekintjük a kezdetektől napjainkig.

A másik fontos terület az, hogy hogyan lehet az embereket megszólítani. Ehhez szükséges a pszichológia alapismereteivel megismerkedni. Ki vagyok én? Kicsoda az ember? Hol található az ember a pontok, ahol átéli az ember a transzcendenssel való kapcsolat szükségességét, az etikai mérce megélését? Szükség van közösségre, mert – ahogy Luther Márton imádságában olvassuk – „Hogyha magamra maradok, könnyen mindent elrontok.” A közösség pedig tanácsol és hordoz bennünket. Az ember alapvetően homo societas, azaz közösségi lény. A képzésünk során arra a felismerésre jutottunk, hogy három irányra kell bontanunk a képzést.

Az első típusú ember alkalmas arra, hogy bekopogtasson valakihez és hívogasson. A gyülekezeti alkalmak előkészítésében, reklámozásában lehet fontos és szükséges feladata.

A második típusú inkább diakóniai lelkülettel van megáld-

va. Ő az, aki közvetlen segítséget ad. Kitakarít vagy bevásárol a rászorulóknál.

A harmadik típusú, akinek a feladata a legösszetettebb és a legnagyobb képzést igényli. Ő már lelki gondozást is végez. Ehhez azonban az adottságon túl képzettségre is szükség van.

A német evangélikus egyház gyakorlatából mit sikerült átvennünk, amely a MEE életében is jó módszerként működik?

Nehéz erre a kérdésre közvetlenül válaszolni, mert Magyarországon is minden gyülekezet más és más, és sokszínűbb, mint a németeké. Németországban, ahol nincs 800 evangélikus, ott nem lehet önálló gyülekezet. Magyarországon ez megvalósíthatatlan lenne. Azt a német gyakorlatot, hogy egy képzett gyülekezeti munkatárs 8-10 családot gondoz, át lehet venni. A munkatárs közvetítő a lelkész felé. Ugyanakkor ezek a családok átélhetik a gyülekezethez tartozás örömet.

Ugyanakkor ezt a modellt le kell bontani magyar viszonyokra. Brémában a Szent Máté gyülekezetben, ahol ezt megismertem, 2600-an élnek. Van egy óvodájuk, és 200 gyülekezeti munkatárs gondozza a gyülekezetet, igen eredményesen. Vasárnap 900-1000 lélek vesz részt két istentiszteleten. Az egyik modern, dzsessz hangulatú istentisztelet. A másik hagyományos. Szükség volt egy harmadik lelkészre választani, aki a kétszáz segítőt gondozza.

Hogyan látja püspök úr evangélikus egyházunk mai helyzetét?

Én reményteljesnek érzem a tekintetben, hogy erősödik híveinkben a komoly, keresztyén elkötelezettség. Mára már, akik formalitásból akartak az egyházhoz tartozni, lemorzsolódtak. Ezért különösen is fontos, hogy az egyház komoly spirituális értékeket hordozzon. Ha valaki ennek a közösségnek a tagja akar lenni, akkor ennek a közösségnek a megajándékozottjává válhasson. Ebben nyújtunk segítséget híveinknek. Az élő gyülekezetek tagja nem csupán „szolgáltatást” váró, egyházfenntartói járulékot fizető ember, hanem saját képességeit és Krisztus-hitét a közösségben is megélő szolgáltató testvér, akire szükség van. Ehhez próbáljuk a vágyat felébreszteni. Tudjuk, hogy ez egy hosszú, talán több nemzedéken keresztül tartó folyamat.

Mostanában milyen munkával foglalkozik püspök úr?

Sokféle feladatom van. Több könyv lektorálását végzem. Korábban a Bibliatársulatnak egy könyvét, most pedig Mózes Árpád Duna-deltában című könyvét lektoráltam, mely az év végén jelenik meg. A Magyar Bibliatársulat elnökeként is szolgáltam még. Ezen túlmenően sok vendégszolgálatom van.

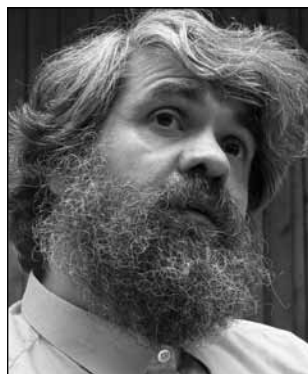
Szolgálatához sok áldást és jó egészséget kívánok! Köszönöm a beszélgetést!

Polgárdi Sándor

Összeállította: Weltler Gábor; gabor.weltler@lutheran.hu

Híd egyház és világ között

Az Egyház gazdasági helyzetéről mindig szemérmesen beszélünk. Azonban mégis fontos, mert a fennmaradás egyik alappillére. Egyre több gyülekezet nem tudja eltartani magát, fenntartani lelkési állását. A Szolidaritási Alap rendszere pedig a közös terhek viselésében ad újabb anyagi terheket. Erről kérdeztük Muntag Andrást, a Zelenka Pál Evangélikus Szolidaritási Alap vezetőjét, Békés Tamást, a Pesthidegkúti Evangélikus Egyházközség felügyelőjét, és Nagy Szabolcsot, a Soproni Evangélikus Egyházközség presbiterét.

Mit gondol a gyülekezetek jelenlegi – főleg – anyagi helyzetéről?

Muntag András: Előre bocsátanám, hogy nem vagyok sem teológus, sem gazdasági szakember. Viszont evangélikusnak valloam magam, s közegyházi feladataim rákényszerítettek, hogy ilyen kérdésekről (is) gondolkodjam.

Gyülekezeteink anyagi helyzete rossz. Kevés az ún. egyházi bevétel (egyházfenntartói járulék, perselypénz és adomány), s ennek gyökere lokálisan keresendő, azaz legtöbb helyen a gyülekezeti tagok nem képesek fenntartani az egyházközséget. Ezért kényszerülnek pályázatokon pénzt szerezni illetve központi egyházi támogatásért folyamodni. Ehhez viszont szakértelem szükséges (pénzügyi, pályázatírási, jogi illetve ennek következményeképp műszaki, menedzseri). Ezek mind pénzbe kerülnek, nem is szólva világunk adminisztratív, adóügyi és más szorításairól.

Nem tudom megítélni, hogy az egyháztagok – képességeikhez mérten – elegendő anyagi erővel járulnak-e hozzá egyházközségük életéhez. Nyilván sokan élnek rossz körülmények között, kevés a fizetésük, az élet egyéb terhei mellett már nem jut az egyházra is. Mégis, amikor a számokat és a perselyeket nézem, feltűnő, hogy évente milyen kevés pénz gyűlik össze.

Számoljunk egy kicsit: ha valakinek van (nettó) 100 ezer forint havi fizetése, mennyi is az, ami elvárható tőle?

Mondjuk minden istentiszteleten a perselybe tesz 500 forintot, ez évente 26-28 ezer forint. Egyházfenntartói járulékként további 10 ezer forintot ad. Ez összesen a fizetésének 3%-a. Hol van ez a „hőskor” 10%-ától? És hol van a mi befizetésünk a példában említettől? És a jövedelmünk? És mennyivel javulna a gyülekezet helyzete, ha 500 helyett 1000 Ft-ot adnánk? És 10 ezer helyett 20 ezer forintot fenntartói járulékként?

Ön szerint milyen a gyülekezetek jövőképe, lehetősége?

Valahogy az a kép él bennem a gyülekezetről, hogy azért szerveződött, hogy megszólaljon közöttünk Isten igéje. Hogy meg tudjunk fizetni egy „szakembert”, aki erre készült, hogy megszólaltassa közöttünk az Evangéliumot. Vajon ha nem vagyunk képesek eltartani egy lelkészt, akkor gyülekezet vagyunk-e?

Központi, vagy lokális megoldást lát ennek megoldására?

A „központ” képes az egyenlenségeket kisimítani: mert vannak jobb helyzetben lévők, akik képesek segíteni a szegényebbekben – ennek eszébe lehet a központi lelkészfizetés, a központilag szervezett pályázati segítség vagy pénzkezelési rendszer stb. Ez sok további kérdést vet föl: a gyülekezetek önállóságának pontosabb megfogalmazását, az egyes gyülekezetek költségvetésének egymáshoz való viszonyát, a gyülekezetek szerveződését, és az egyház közigazgatását – de ez túlnyúlik ezen írás keretein.

Miben tudna ebben segíteni a Szolidaritási Alap?

A Szolidaritási Alap speciális célra létrehozott szervezet. Feladata a lelkészek nyugdíjkérdéseinek intézése és bizonyos társadalombiztosítási szolgáltatások szervezése. Szűken nézve: nem ezekkel a kérdésekkel foglalkozik. Azonban amikor a törvény létrehozásán fáradoztunk, újra és újra beleütköztünk ezekbe a kérdésekbe. És az a támogatási rendszer, ami a gyülekezetek járulékkerheit segíti (lásd a kapcsolódó országos szabályrendeletet) valamiképp ebben a gondolatkörben mozog: kiegyenlíteni a regionális különbségeket, továbbá azokat a gyülekezeteket támogatni jobban, akik maguk is megtesznek minden lehetőséget, hogy anyagiilag ne merüljenek alá.

Ön szerint lehet igazi szolidaritás az egyházban a jelenlegi keretek között?

Az igazi szolidaritás – az én véleményem szerint – az lehet, ha erőmet a fontos kérdéseknek szentelem, s ebből az erőből másoknak is juttatok, s el tudok fogadni másoktól hasonló ajándékot. Ez ugyanis mindkettőnköt növel. És nemcsak anyagi erőről beszélek. S ne felejtsük: ez az erő nem belőlünk ered: mi is úgy kapjuk.

Tudomásom szerint az Önök gyülekezete a 2009. évben egy tanulmányt készített az egyházi háztartás akkori állásáról, és ebben megoldási javaslatokat is tették. Kérem, beszéljen erről röviden!

Békés Tamás: Egyházunk háztartását nem vizsgáltuk, hiszen azt már a Közlöny tartalmazta. A 2007. évi IV. törvény, vagyis az Evangélikus Szolidaritási Alap törvény minősége késztetett arra, hogy megvizsgáljuk hivatásos szakértő gyülekezeti tagunk segítségével a törvényeink alapján az egyházi felelősségi előírásokat, valamint hogy személyre kigyűjtve ki miért felel és mekkora összeg felett diszponál. Elgondolkodtató lett az eredmény. Törvényeink nagyon pontosan szabályozzák a hatásköröket egyéni felelősség megállapítása nélkül. Ráadásul úgy szétválasztották a hatalmi ágakat, hogy a törvényeinket betartva nem lehet olyan felelős döntéshozó, aki átláthatná a teljes működést. Ezért kértük országos felügyelői találkozók, egyházkerületi közgyűlésen a felülvizsgálatot. Sajnos a legtöbb témában hiába.

A gyülekezeteknek jogi személyként a világ felé dupla felelősségük van. Meg kell felelniük a számviteli törvénynek, valamint az ügyfélkapu miatt is súlyosan büntethetők, ha téves adatot szolgáltatnak. Az Országos Iroda csak közvetve jogi személy. Ezért többszöri a vita az irodai ötletek és a gyülekezetek felelős döntései körül. Hagytuk, hogy a világiak céget csináljanak az egyházakból. Ezek után tudomásul kell venni, hogy a világi helyzeteket felelősen már begyakorolt presbiterek sokszor tapasztaltabbak, előrelátóbbak, mint egyházvezetésünk.

Miben lát változást az elmúlt évek alatt?

Örömet okoz, hogy Országos Irodánk egyes területeken már kiszolgáló, segítő egységként működik (pl. hitoktatási adminisztráció átvállalása.)

Új és követendő az előző hónapban meghirdetett zsinati nyílt nap. Amiket továbbra is hiányolok: nem látom egyházunkban a tudatos vagyonvédelmet, a gyülekezeteket segítő tudatos háttér támasz megszervezése is várat magára. Aggaszt még a fokozatos civil kontroll leépítése (pl. országos felügyelő választása.)

Ön Budapest egyik legkisebb gyülekezetének felügyelője. Mit és hogyan tesznek a gyülekezetben, hogy kovász lehessenek a nagy egész számára?

Tudjuk, hogy lutheri tanok alapján helyettünk más felekezet nem fogja tanítani hittestvéreinket. Ezért óriási a felelősségünk. Egy ilyen kis gyülekezet élet-halál harcot vív fennmaradásáért. Annyi „előnyünk” van, hogy az előírások hatása nálunk sokkal előbb megjelenik. Hiba, hogy a hatévenkénti választásoknál több év is eltelik, míg egy gyülekezetvezetés felfedezi igazi feladatát. Az egyházi vagyonvesztések nagy részét egy felkészült presbitérium felügyelőjével az élen meg tudná akadályozni. (Ezért is hasznosak a révfülöpi tanfolyamok.) Hiányzik a kétoldali információáramlás. Alulról jövő figyelmeztetés a zsinati cenzúra miatt nem juthat el egyházvezetésünkhöz. Az utánunk jövőeknek tartozunk azzal, amit mi is kaptunk, hogy ne felélő egyház legyünk, hanem a következő generációknak lehetőséget megőrző. Nagyon nem mindegy, mit hagyunk rájuk!

Tudom, hogy nehéz röviden megfogalmazni, de kérem, tegyen rá kísérletet, hogy rávilágít a világi és az egyházi gazdasági élet közti különbségre!

Nagy Szabolcs: Meglehetősen sok eltérés van a két terület között, így célszerű a leginkább hangsúlyos elemeket megemlíteni.

Alapvető különbség a gazdálkodási cél: az üzleti életben a nyereség, a profit elérése a cél, míg az egyházi gazdálkodásban borotvaélen táncolva a bevétel és a kiadás közötti egyensúly megtalálása az eredmény. Ez az eltérés a gazdálkodás lelkiségét is megszabja: az üzleti életben a minél nagyobb nyereség a jó; a gyülekezeteknél azonban a gazdálkodás másodlagos (vagy annak kellene lennie), hiszen nekünk Isten igéjének hirdetése a feladatunk, minden más csupán eszköz és nem cél.

A piaci szereplők működéséhez elengedhetetlen a tervezés-mérés-visszacsatolás hármas ciklikus ismétlése. A visszacsatolás sem statikus elem, hanem magában foglalja a terv megváltoztatását, a folyamatfelelősök munkájának értékelését, intézkedési terv megfogalmazását – amennyiben szükséges. Ez a folyamat a gyülekezeteknél – néhány kivételtől eltekintve - évente csupán egyszer fut le és akkor is felületesen, mivel a presbitérium, a képviselőtestület jelentős része nem gazdasági szakember vagy menedzser.

Ugyanakkor nagyon sok a párhuzam is a két szegmensben. Ezért érdemes elgondolkodni azon, hogy néhány szokást, fogalmat hogyan fordítsunk át az egyházi folyamatokra. Ilyenek például: külső és belső kommunikáció, PR, csapatmunka, határidők kezelése, feladatok delegálása.

Ön szerint, mi kellene ahhoz, hogy a kis és nagy gyülekezetek közti anyagi különbségek csökkenjenek?

Nézzük az arányos különbségeket és ne a számbeli (forintbeli) eltérést!

Egy létszámát tekintve kis gyülekezetnek valószínűleg kisebb a mozgástere a szabadon elköltethető pénzek tekintetében, hiszen a fix költségeik (bér, épületek fenntartása) nagyobb arányt tesznek ki a költségvetésben, mint egy nagy egyházközségnél. Tehát a működésre fordított pénzen kívül keveset/kevesebbet tud misszióra, karitatív tevékenységre fordítani.

Be kell látnunk, hogy a hagyományos modell nem működik jól. A kis gyülekezetek – akár a kis települések – a jelenlegi struktúrában elfogyásra vannak ítélve. Ha csökken a település lélekszáma, nagy valószínűséggel a gyülekezet lélekszáma is csökkenni fog. Úgy tűnik, a népesedési folyamatra és a település-szerkezet átalakulására nincs ráhatásunk, de ha megfordítjuk a játékot, akkor mégis van! Ha a gyülekezet erős, és van megtartó ereje, akkor az adott helységnek is megnő az esélye a fennmaradásra.

Első körben az önmagukat nem vagy nehezen eltartó gyülekezetek működését kell racionalizálni. Bátornak kell lenni és venni egy nagy levegőt ahhoz, hogy kimondjuk: ami nem Isten igéjének hirdetését szolgálja, azt el kell engedni! Vegyük észre, hogy mennyi felesleges dolgot cipelünk (nem csak a kis, de a nagy gyülekezetekben is)! Azzal áztatjuk magunkat, hogy ezek közvetetten a Célét szolgálják, de valójában csak hamis bálványokat istenítünk. A nehezékek letétele után lehet újragondolni a lelki élet kiteljesítését, a közösségépítést. Aztán amikor ismét fejlődő szakaszba ér a gyülekezet, magával fogja hozni az igényt az infrastrukturális változásokra, és megnyitja a tagok szívét az anyagi áldozathozatalra.

A kis és a nagy gyülekezetek között sem a nominális, sem az arányos különbség nem fog csökkenni, ez nem is lehet cél. Azt kell elérni, hogy minden közösség önfenntartó módon tudjon működni. Ehhez kell, hogy imádságban is hordozzuk egymást.

Egy nagy gyülekezet presbitériumát lát-e lehetőséget arra, hogy a „feleslegükből” egy kisebb gyülekezetet támogassanak?

Nem és ugyanakkor igen. Semmiképp nem tartom jónak, ha központilag, kötelező jelleggel kerül megalkotásra valami szabály, ami bizonyos mérlegfőösszeg felett „támogatás” befizetését írja elő. A kötelezően erőltetett dolgok pont az ellenkező hatást váltják ki, ezért olyan keretrendszer megalkotását tartom jónak, amelyben az önkéntesség dominál.

Az érintett, támogatásra szoruló gyülekezetnek fel kell térképeznie, hogy mire van szüksége és azt indoklással megjeleníteni az arra szolgáló fórumon. Először érdemes egyházmegyei szinten megvizsgálni, hogy a kérésre van-e a közelben elfogadható válasz. Amelyek esetében nincs, azokkal az igényekkel tovább kell lépni országos szintre.

Ezzel párhuzamosan érdemes magántámogatásokat is gyűjteni. Amennyiben megvalósul egyházunkban egy Kickstarterhez hasonló ötletbolt, úgy az egyháztagok az adományaik nagyságával egyértelműen szavaznak, hogy mely elképzelést tartják megvalósítandónak. Persze itt is az fog előnybe kerülni, aki jobban marketingeli magát, de ha a „pályázók” önmérsékletet tanúsítanak és nem a látványosságra helyezik a hangsúlyt, akkor az adományozók is a lényegre tudják szem előtt tartani.

Ezzel a rendszerrel nem veszünk el semmit senkitől, de lehetőséget adunk, hogy mind gyülekezetek, mind magánszemélyek közösséget vállaljanak elesettebb testvéreikkel úgy, hogy valóban ismerik a pénz felhasználását. Nyilvánvaló, hogy ez a támogatói rendszer nem azonnal fog működni, kell 2-3 év mindenkinek, hogy megszokja. A tapasztalatokat folyamatosan gyűjteni kell, hogy a szükséges változtatások megtörténjenek. 3 év után pedig felül kell vizsgálni az egész módszert, hogy megtartásra érdemes-e.

Próza rész, de ne felejtjük el, hogy a támogatás legyen mindig kétirányú. Az illendőség azt kívánja, hogy a segítséget meg kell köszönni, vagy valamilyen formában viszonzni. Nem kell nagy dologra gondolni, elegendő egy köszönő levél, egy látogatásra invitálás, esetleg egy kedves videó üzenet. A kapcsolat csak így marad élő.

Meg kell jegyeznünk ugyanakkor, hogy nem csak pénzzel lehet patronálni egy másik közösséget. Ugyanilyen fontos segítség a tapasztalat, a tudás, a jó gyakorlat (best practice) megosztása másokkal. A gyülekezetekben felhalmozott megoldások és ötletek továbbadása (és befogadása) friss erőt pumpálhat a megszokott rutinjaink mellé. Ebben is feladata van az országos központnak, hogy megteremtse a fórumát a közös gondolkodásnak és teherviselésnek.

Összedállította: Koczor György, gorgy.koczor@lutheran.hu

Örömhír szóban és nyomtatásban kalandos vándorúton

A 2017-es reformációi jubileumra való készülés azzal a kérdéssel szembesít bennünket, hogy kik vagyunk mi, mit jelent evangélikusnak lenni Magyarországon, a Dunántúlon. A kérdés megválaszolásában segít annak a folyamatnak a megismerése, ahogyan a lutheri reformáció elterjedt ezen a környéken. Ebben jelentős szerepe volt Huszár Gálnak, akinek az életútját Botta István kutatásának köszönhetően ismerjük részletesen.

Valószínűleg 1512-ben született a Csallóközben vagy Mátyusföldön, esetleg Kemenesalján. 1536-tól a krakkói egyetemre járt. A Galánta melletti Vízkelet falu plébánosa volt, 1553-ban Ujlaki Ferenc püspök a lutheri tanok terjesztése miatt kiközösítette a római egyházból. Ekkor Magyaróvárra került, tábortábori káplánként itt lelkészképző iskolát és nyomdát is alapított. Az ellenreformációs veszély miatt Kassán lett lelkész, itt Bornemisza Péter szolgált mellette diakónusként. Letartóztatták, de a város népe kiszabadította. Debrecenbe menekült, ahol egy éven át Melius Juhász Péter műveinek kiadásával foglalkozott. Ezt követően Nagyszombatban, Komáromban, majd

újra Nagyszombatban szolgált lelkészként, ahonnan Rózsavölgybe kellett menekülnie. A Nyitra megyei Komjátiban hosszabb ideig, kilenc évig lelkészkedett, itt a nyomtatást is folytathatta. Csallóköz és Mátyusföld gyülekezetei szuperintendenssé választották. Ezután egy évig szolgált Pápán, ekkor egy rövid időre valószínűleg a dunántúli gyülekezetek választották szuperintendensükké. 1575. október 23-án halt meg Pápán.

A reformáció korai képviselőivel kapcsolatban általában vitára okot adó kérdés, hogy annak lutheri vagy svájci ágát követték. Ahogyan Sztárai Mihályról, úgy Huszár Gálról is megállapítható, hogy a wittenbergi irány képviselője volt. Igaz ez annak ellenére is, hogy levelezett Heinrich Bullinger svájci reformátorral, és egy művét meg is jelentette, valamint hogy Dávid és János fiai a helvét ág követői lettek.

A reformáció fontos eszköze volt számára a könyvnyomtatás. Négy igehirdetés-kötetét ismerjük, amiket Magyaróváron és Komjátiban adott ki. Ezeknél is nagyobb hatást gyakoroltak énekeskönyvei: 1560-61-ben adta ki százöt gyülekezeti éneket és a reggeli istentisztelet szertartási énekeit tartalmazó kottás énekeskönyvét. Főművének tekinthető az 1574-ben, Komjátiban kiadott Graduál (A keresztyeni gyülekezetekben való isteni dicséretetek és imádságok). Ez is kottás énekeskönyv, ami két részben teljes istentiszteleti liturgiát, több mint négyszáz gyülekezeti és szertartási éneket, több mint száz imádságot és ezekhez fűzött magyarázatokat tartalmaz. A magyar gyülekezeti éneklésre és liturgiára évszázadokon át erős hatást gyakorolt. Saját művei mellett Sztárai Mihály, Heinrich Bullinger és Bornemisza

Péter egy-egy, Melius Juhász Péter hat írását adta ki.

Életútjában feltűnően látszik, milyen hosszú utat, sok állomást kellett bejárnia. Ennek oka a meg-megújuló üldözés, ami nemcsak békességét, hanem megélhetését és szabadságát is veszélyeztette. Hányatott sorsa ellenére is kirajzolódik munkásságából az a felelősség, amit az evangélium hirdetése, a gyülekezetek lelkipásztorolása, a lelkészképzés, az igehirdetés, az istentiszteleti liturgia és a gyülekezeti éneklés ügye iránt érzett. Megrendítő látni, hogy a mai szemmel nézve kaotikus körülmények között olyan egyházszerző és tanító szolgálatot végzett, amire ma is kevésnek bizonyul egy emberélet. Rajta keresztül is csodát tett az egyházat megújító Úristen, aminek a hatása ma is tart.

Tóth Károly
Fotó: Adorján Zoltán

E rovaton keresztül is szeretnénk ráhangolódni az artikuláris napra.

A Kitekintő rovat keretében előző számunkban Leon Novak muraszombati lelkészt mutattuk be. Mostani számunkban a Stefan Grauwald weppersdorfi (Burgenland) lelkésszel készített interjút ajánlom figyelmükbe.

DH: Hol született és milyen családi indítást kapott?

1979-ben születtem, nem sokkal karácsony előtt, egész pontosan december 18-án. Ugyanabban a bécsi „Goldenes Kreuz” kórházban, ahol a lányom 2015. április 24-én meglátja majd a napvilágot. 2 éves voltam, amikor a szüleim Gert és Brigitte Grauwald, foglalkozásukból kifolyólag az alsó-ausztriai Gmündbe költöztek. Ott éltünk Ausztria északi határán, közvetlenül a vasfüggöny mellett, amely Csehországtól választott el minket. Ezek az emlékek, a szögesdrót, az őrtornyok és az ún. „halálzóna” nagy hatással voltak gyermekkoromra. Gmündben nagyon kevés evangélikus van. Az elemi iskolában csak ketten – a nővérem és én – voltunk evangélikusok, így számunkra a parókián volt a hitoktatás. Már nagyon hamar meg kellett tudnunk magyarázni, hogy mi miért vagyunk mások, miért nem vetünk keresztet, miért nem leszünk elsőáldozók, vagy miért nem kell gyónni mennünk. A katolikus hittanra ettől függetlenül eljártunk. Manapság ez – a szigorú iskolai szabályozás miatt – valószínűleg nem volna lehetséges. Nagy hatással volt rám a gmündi lelkész, aki egy kiváló ember volt. Úgy gondoltam, hogy a teológiai tanulmányok engem is egy ilyen jó emberré tesznek.

DH: Hol végezte a teológiai tanulmányait?

Tanulmányaimat 1999-ben kezdtem Bécsben, és ugyanott fejeztem be 2008-ban. Közben 2005-ben egy szemesztert végeztem Norvégiában, Oslóban. 2009-ben Németországban élménypedagógus-terepitanári munkát végeztem. Ugyanott ifjúsági és csoportdinamikai képzést kaptam.

DH: Milyennek látja a saját és általában a burgenlandi gyülekezetek életét?

Röviden fogalmazva nagyon személyes és hagyománytisztelő. Az egyház (még) hozzátartozik az emberek életéhez. A gyülekezet tagjai erősen kötődnek az egyházhoz, ebből kifolyólag rendszeresen járnak az istentiszteletre és egyéb alkalmakra, szívesen vállalnak feladatokat. A weppersdorfi (veperdi) gyülekezet kicsinynek számít, 650 tagja van. Éves átlagban mégis 75 ember jön az istentiszteletre. Nagyon élénk az ifjúsági munka. Hetente egyszer jönnek össze az 5-11 évesek, kb. 17 gyermek.

Havonta egyszer van gyermek-istentisztelet, ifjúsági óra ugyancsak a 10-14 éveseknek, párhuzamosan a konfirmandusoknak szóló programokkal. A konfirmandusoktatás súlypontja az, hogy bevonjuk őket a gyülekezet által létrehozott programokba, tehát nem egyszerűen csak tanítjuk őket, annak ügyis megvan az alkalma, hanem választhatnak, hogy mi érdekli őket. Ez lehet az ifjúsági, diakóniai munka, építkezés, zenei vagy információs tevékenység. Ezáltal a konfirmáció időszaka alatt a gyülekezet számára elkötelezett munkatársakat lehet kinevelni.

DH: Mire helyezi a hangsúlyt egyházi szolgálatában?

Mint a gyülekezet lelki vezetője arra helyezem a hangsúlyt, hogy az egyetemes papság protestáns elve alapján minél több embert szólítsak meg és próbáljak meg feladattal megbízni, legyen az lektorság vagy másféle szolgálat. Tekintve, hogy fél állásban vagyok a gyülekezet lelkésze nem is tudnék mindent elvégezni a laikus segítők nélkül, akiket ez irányban kell motiválni és továbbképezni.

Tevékenységem másik fele az egész Burgenlandra kiterjedő konfirmandus munka. Támogatom a gyülekezeti konfirmandus munkát, hétvégéket, táborozásokat, kirándulásokat szervezek nekik. Ennek kettős célja van: egyrészt tehermentesítem a lelkészeket ebben a munkában, másrészt hogy új tartalmi és módszerbeli impulzusokat vezessek be. Ezenkívül jelenleg egy nagy európai konfirmációs tanulmány szerkesztésében és megírásában veszek részt. Gyakran írok ebben a témában. Munkatársakat képek, akik otthon segítenek a konfirmandus munkában. Jelenleg az ősszel sorra kerülő 4 napos nagy burgenlandi konfirmandus találkozót szervezem, ahová mintegy 100 résztvevőt várunk. A konfirmációi munkát nagyon fontosnak tekintem, mert ez szerintem összeköti a gyülekezeti élet különböző területein dolgozó önkénteseket.

DH: Hogyan látja az evangélikus egyház jövőjét?

Mennyiségileg tekintve inkább rossznak, tekintve a folyamatos kilépéseket és az alacsony születésszámot. Úgy vélem, hogy a lejtő alját még nem értük el.

Minőségileg tekintve inkább jónak, mert ahol az egyház – különösen az élet fontos fordulópontjain, úgymint a születés, a házasságkötés, temetés, vagy egy nyilvános esemény alkalmával – fontos és hiteles mondanivalóval megjelenik, annak súlya van. Ezen a területen már megjelentek az ún. „rendezvényszolgáltatók” akik sokszor ötletesebbek, ügyfél-orientáltabbak, mint az egyház.

Véleményem szerint egy jól előkészített keresztele, esküvő, temetés, vagy egy új intézmény felavatása, megszentelése sokakat meg tud szólítani az egyház nevében abban az érzékeny pillanatban.

A nagyszabású egyházi rendezvényeket, „eventeket” ugyanakkor nem tartom hasznosnak, a világiak ebben jobbak, továbbá ezek révén nem jön létre az emberek között hosszan tartó kapcsolat.

Egyre nagyobb kihívás lesz az iskolai hitoktatás. Ha a vallás még inkább a magánéletbe lesz visszaszorítva, akkor az állam egyrészt egyre kevesebb figyelmet fordít majd arra, hogy ki és főként mit tanít a hittanórákon, másrészt pedig az egyház elveszítheti a diákok ezreit, akik eddig legalább a hittanórák által kapcsolatba kerültek a lelkésszel és az egyházzal.

Koháry Ferenc

Összeállította: Koczor György, gyorgy.koczor@lutheran.hu

A zenével tudom Istent szolgálni

Csákváron a Harmonia Floriana Kórust vezeti, kántorizál, szervezi a gyülekezet zenei életét, a táborokat, a bajor testvérgyülekezet énekkarával való találkozást. Négy gyermek édesanyja, gyed után ősszel megy vissza tanítani a székesfehérvári zeneművészeti szak-középiskolába. Arckép rovatunkban Szebik Ildikót ismerhetik meg.

Siófokon találkozunk, ott nyaral a család. Ildikó és férje, a Csákváron lelkészként szolgáló Szebik Károly év közben sok emberrel találkozunk, sokak örömét és bánatát hallgatják, lelkét gondozzák; szükségük van arra, hogy egy hétig együtt legyen a család, egymással foglalkozhassanak. Elsőként a legnagyobb gyerek jön bemutatkozni, aztán a többiek. Julcsi tizennyolc éves, idén érettségizett, felvették a Károli Gáspár Református Egyetem emberi erőforrás szakára, de ősszel egy évre Bonnba megy, német-magyar családnál segít. Vilmos tizenegy éves, kisgimnazista lesz Székesfehérváron, Jankó harmadik osztályos Csákváron, Matyi pedig két éves. Valamennyien zenélnek: Julcsi kántorképzőbe járt, régizene furulyaegyüttesben zenél, Vilmos hegedülni tanul, idén kántorképzőben is volt. Jankó született dobos, Matyi énekelni szeret, ő egyelőre még a zene és nem a szavak nyelvén kommunikál... Délutáni alvása idején beszélgetünk édesanyjával.

Ildikó Békéscsabán született. Gyerekként megkeresztelték őt, de nem kapott hitbeli nevelést. Középiskolásként

maga talált az evangélikus gyülekezetbe, benne érlelődött a vágy, az igény. Megkérte lelkészét, Kovács Pált, hogy készítse fel a konfirmációra, tizenhat évesen konfirmált. Fóton, az Evangélikus Kántorképző Intézetben – ahol háromszor vett részt nyári tanfolyamon – döbrent rá, hogy a zenét ajándékként kapta Istentől, a zenével tudja Istent igazán szolgálni. Zeneművészeti szak-középiskolában érettségizett Békéscsabán, majd felvették őt a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem karvezetés szakára. Elsőéves volt, mikor Szebik Károllyal házasságot kötött; Fóton, a kántorképző Mandák Kórusában ismerkedtek meg. Tudatosan készült rá, hogy férjével együtt gyülekezetbe kerül, és ott zenei szolgálatot végez, meséli.

2002-ben költöztek Csákvárra, de a gyülekezet vegyes karát, a Harmonia Floriana Kórust már egy évvel korábban átvette a kar akkori vezetőjétől, Joób Emesétől, Albert Gábor lelkész feleségétől. A harminctagú kórusban a kisiskolástól a hetvenévesig minden korosztály képviseli magát. Hetente egyszer próbálnak, tavasszal és ősszel egy-egy próbahétvégét tartanak. A kórus repertoárja gazdag, a középkori zenétől kezdve a 20. századi egyházzeneig minden kor művei megtalálhatóak benne. Az énekkar szívesen éneklí a kora barokk protestáns szerzők műveit, de a gospel zenét is kedveli. Időnként előveszik a régebbi darabokat, de mindig tanulnak újakat is. Egyre több a fiatal: Ildikó megkérte a hangszeres zenét tanuló, hangversenyeken a kórust kísérő gyülekezeti hittanosokat, hogy álljanak be a kórusba. A hittanos fiatalokból két éve fiúkórust szervezett; ők külön, és a nagy kórossal is fellépnek az ünnepeken, húsvétkor, karácsonykor, pünkösdkor. Bízom benne, hogy az utánpótlás nemzedéket neveltem, mondja Ildikó.

A Harmonia Floriana Kórus nemcsak az ünnepeken mutatkozik be, de énekel a gyülekezeti esküvőkön is. A tanév idején zenés áhítatsorozatot szerveznek: a hónap első vasárnapján környébeli kórusokat, kamaraegyütteseket, hangszeres zenészeket hívnak közös mu-

szikálásra. Az elmúlt öt évben megrendezték az adventi kórustalálkozót, amelynek a Harmonia Floriana Kórus volt a házigazdája. Az 5200 lelkes településen sokszínű és gazdag a zenei élet, ez azonban nemcsak Csákvárt, de a fejér-komáromi egyházmegyét is jellemzi, számtalan gyülekezetnek van önálló kórusa, az egyházmegyei kórustalálkozók is rendszeresek.

A csákvári gyülekezet németországi testvérgyülekezetével élő a kapcsolat. Csákvár és Pyrbaum gyülekezeteinek énekkarai évente találkoznak; az egyik évben Magyarországon, a másik évben Bajorországban. Idén éppen a csákváriak utaznak Bajorországba október végén. Minden évben négy napot töltenek együtt, kirándulásokkal, játékokkal, csapatversenyekkel, vetélkedőkkel és énekléssel, koncertekkel. A két énekkar közös zenei produkciót hoz létre: a műveket otthon megtanulják, a találkozás idején pedig előadják.

A táborokról sem feledkezünk: a fejér-komáromi egyházzenei táborról, a „nagy Zengő táborról” és a csákvári gyerekeknek szervezett „kis Zengő táborról”. Ezek segítik a gyülekezetek zenei életét, biztosítják a kántorutánpótlást. Az elmúlt évtizedben felnőtt egy nemzedék, melynek tagjai maguk is táboroztatnak: azok, akik tíz éve a Zengő tábor résztvevői voltak, ma a „kis Zengő tábor” vezetik. Többen a táborokban kaptak indítást arra, hogy a zenei pályát válasszák.

A kórus munkáját, a Pyrbaum énekkarával való kapcsolatot a település is sokra értékeli: a Harmonia Floriana Kórus 2012-ben megkapta a „Csákvárért” díjat.

A négygyermekes család legkisebbje, Matyi a délutáni alvásból ébred, édesapjával jön anyukája elé. Szebik Ildikó a gyed után ősszel megy vissza dolgozni; a székesfehérvári Hermann László Zeneművészeti Szakközépiskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézményben szolfézst és zeneelméletet tanít. Lassan jönnek a többiek is, mennének fürdeni, játszani. Magukra hagyom őket, kis lelkiismeret-furdalással, hogy a családi együttlét idején zavartam őket.

Balla Emőke

Legyünk jövőre 100-an! Országos Ifjúsági Tábor Bánkon

Évek óta megrendezésre kerül az Északi Kerületi Konfirmandus Tábor Csadó Balázs evangélikus lelkész szervezésében. Idén azonban, hogy még szélesebb körben legyen nyitott az alkalom, új néven és kibővített vezetői csapattal kezdődött az immár Országos Ifjúsági Tábornak elnevezett hét a Nógrád megyei Bánkon.

Érkeztek így fiatalok Kaposvárról, Somogy megyéből, Budapestről, Monorról, Albertirsáról, Pilisről, Dabasról, Nógrád megye számtalan gyülekezetéből és más evangélikus közösségekből, hogy egy hetet egy jó társaságban és nem mellesleg Isten igéje mellett töltsenek el. A tábor témáját a Jézus feltámadása utáni történetek szolgáltatták. A nap első szakaszában Pongrácz Máté evangélikus lelkész segítségével ismerkedhettek meg még részletesebben a fiatalok a feltámadott és a halálon győztes Úrral az Emmausi tanítványok, a Csodálatos halfogás, a Tamás-történet és Péter személyén keresztül. A történetek kapcsán az áhítat és előadás után az öt szeretetnyelvről kezdődtek beszélgetések a délelőtti csoportos foglalkozásokon. A csoportokat Bajnóczi Márió, Selmeczi Lajos, Hegedüs Gábor, Bajnóczi Anna és Csadó Balázs vezették. Az öt csoport, amely

különbőféle színekről kapta nevét, egész héten ádáz küzdelmet folytatott azokért a pontokért, amelyeket különféle feladatok segítségével lehetett megszerezni, hogy aztán a hét végén a legjobb csapatok nyerménnyel és hatalmas tortával gazdagodjanak.

Az ebéd után rengeteg játékra, kirándulásra és a bánki tóban való fürdésre került sor. A helyi focipályán megrendezésre kerülő vízcisnacsata vagy parasztpaintball játék mellett hatalmas érdeklődést váltott ki az éjszakai túlélő túra, vagy a „Konyhafőnök” címet viselő főzőjáték, ahol a csapatok meghatározott alapanyagok felhasználásával készíthettek finomabbnál finomabb bográcsban készült ételeket.

A hét közepén egy farmra is ellátogathattak a fiatalok, ahol a jurtaépítést, valamint az íjászkodást és a lovaglást is kipróbálhatták.

Minden bizonnyal azonban a két legizgalmasabb programot idén is a Slip and Slide, azaz a Nógrádi hegyoldalról való vízcisnacszkálás, valamint a buborékfoci bajnokság jelentette.

A sok játék és nevetés mellett számomra a legnagyobb élmény mégis az volt, amikor közel 80 gyermek együtt énekelt fennhangon az ifjúsági

énekeket, ezzel tudatosan, vagy tudatlanul, de Isten nevét dicsőítve és magasztalva.

Egy ilyen országos tábornak mindig két célja van. Egyrészt közösséget teremtsen az ország számtalan pontján élő evangélikus fiatalok között, másrészt közelebb vigye a mai fiatalokat Isten igéjéhez. Hiszem, mindkét célt elérte az Országos Ifjúsági Tábor, hisz mély beszélgetésekre, hitvallásokra kerülhetett sor az egész hét folyamán, a közösség pedig épült és épül, hiszen folyamatosan érkeznek a Facebook bejelölések azóta is.

Adja Isten, hogy ezt a nagyszerű táborot minél többen értékesnek tartsák, jövőre is várjuk a fiatalokat és a cél immár nem lehet más, mint hogy legyünk jövőre legalább 100-an!

Pongrácz Máté

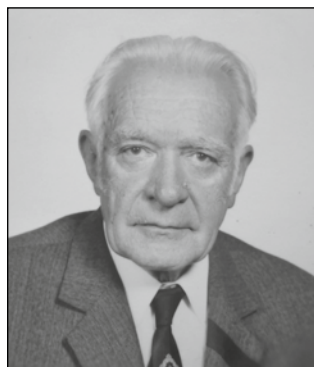
72 óra kompromisszum nélkül – avagy mire elég 3 nap?

3 nap, azaz 72 óra. Vajon mi fér bele 3 napba, mire lehet elég 72 óra? Attól is függ, kinek áll rendelkezésére ennyi idő. A diákoknak, egyetemistáknak elég lehet felkészülni egy dolgozatra vagy zh-ra. Az egymástól távol élő rokonoknak arra, hogy meglátogassák egymást. Annak, aki egész héten dolgozik, elég egy hosszú hétvégére, hátha ki tudja pihenni magát, vagy végre rendbe tudja tenni a lakást. Mindenkinek mást és mást jelent, hiszen 3 nap a mi kezünkben lehetőség, valaki más kezében minden. 3 nap alatt el lehet választani a világhozzájárulást a sötétségtől, az égbolt feletti vizeket az égbolt alattitól, valamint a tengereket a szárazföldtől. De 3 nap alatt a „lerombolt” templomot is fel lehet építeni, vagy a már szólásként használt kijelentéssel élve azt is mondhatnám, hogy „3 nap alatt a világot meg lehet váltani.” 3 nap a mi kezünkben valamire elég, valamire kevés, Isten kezében viszont szó szerint mindenre elegendő.

Ezért szeretnék a kedves olvasónak egy programot ajánlani, egy 72 órás programot a 2015. október 9-10-11-re eső napokon. A feladat, amelyre a projekt hív bennünket, egy lehetőség, hogy segítsünk fenntartani azt a világot, amit Isten ránk bízott. Erről szól a „72óra kompromisszum nélkül” projekt, mely Németországból indult útjára, a keresztyén egyházak szervezésében. A kezdeményezés lényege, hogy a rendelkezésünkre álló 72 órában önkéntesen tegyünk a teremtett világ megóvásáért és a körülöttünk élő emberekért. 72 óra, ahol csak a képzelet szab határt, ahol bármit tehetünk, amivel védjük a természetet, óvjuk az állatokat, és örömet okozunk a körülöttünk élő elesett, idős embereknek. Nem azért, mert elvárják, nem azért, mert ezt kérik, nem azért, mert kötelező, hanem mert szívesen tesszük, önként. Mert hisszük, hogy a másik ember iránti felelősségünk, értékeink ápolása és a ránk bízott világ védelme nemcsak a 72 óra célkitűzései, hanem keresztyén értékrendszerünk alappillérei is. 3 nap sok mindenre elég, sok mindenre kevés. Mi nem tudjuk megváltani a világot, vagy elválasztani a szárazföldet a tengerektől, de Isten nem is ezt kéri tőlünk, viszont van lehetőségünk tenni egymásért s a világért. Mire elég 3 nap? Arra, hogy ezalatt Isten munkatársaivá váljunk. A részletekért keressék a gyülekezetük lelkészét, vagy látogassanak el a www.72ora.hu oldalra.

Összeállította: Ribárszki Ákos

Emlékezzünk a 110 évvel ezelőtt született Tóth Ernőre

Még élnek biztos olyanok, akiket tanított, és akik ismerték édesapámat, Tóth Ernő tanító urat. 1926-ban került Nemeskérre kezdő fiatal tanítóként. Az evangélikus gyülekezet kántora volt – kisebb kényszerű megszakítással – egész életében. A száztíz esztendővel ezelőtt született tanítóra emlékezzünk, aki tántoríthatatlan, példás életet élt, és munkáját többször is kitüntetéssel ismerték el.

1905. június 24-én Sajtoskálon született. Édesapja a Losonczy uraságnál dolgozott, gazdaságvezető, intéző és mindenese volt. Itt nem volt sem temploma, sem iskolája az evangélikusoknak. Elemi iskolai tanulmányát Nemesládonyban kezdte, majd Szakonyban folytatta. Az elemi iskola elvégzése után a Soproni Evangélikus Líceumban, majd az Evangélikus Tanítóképző Intézetben tanult. 1926-ban a Harangszó című evangélikus újságban figyelt fel a hirdetésre, hogy Nemeskérre kántortanítót keresnek. Gyalog ment el a végzettséget igazoló irataival és jelentkezett. A kántorpróba után rövid időn belül megkapta a gyülekezet meghívó és díjlevelét. Így

lett Gőcze Gyula lelkész mellett a nemeskéri gyülekezet kántortanítója. A fiatal tanító minden munkát elvállalt a kis faluban. Nagyon hamar megszerették és megbecsülték. Gőcze Gyula halála után Novák Elek tisztelendő úrral is igen jó kapcsolatot ápolt. Ha a lelkész vasárnap nem tudott helytállni, akkor az orgonától felállva ő olvasta fel a napi igét a Bibliából.

1948-ban az iskolákat államosították. Körzeti iskolák jöttek létre, és így neki Lövőre kellett járni. Naponta kerékpáron közlekedett. Az evangélikusoknál továbbra is megmaradt kántornak.

Az 1950-es években jöttek a bántalmazás évei. Eltiltották a templomi orgonálástól. Később már azt sem nézték jó szemmel, hogy énekel a templomban, ezért megtiltották, hogy templomba járjon. Csak 1956 októbertől újra játszani az orgonához.

Novák Elek tisztelendő úr halála után a gyülekezetben sorra helyettes lelkészek szolgáltak. Őket várta hét közben, hogy megbeszéljék a vasárnapi énekszámokat és egyéb teendőket. Trajtler Gábor orgonaművész azt mondta neki egy orgona felújításakor: „Jó volna, ha hét közben is használnák a hangszert, hogy a sípok nedves, párás időben ne ragadjanak be.” Ezért sokszor hétköznap is gyakorolt, tanulta az új énekeket, és a nyitott templomajtón sokak örömeire kiszűrődött az orgona hangja.

1965-ben ment nyugdíjba, de továbbra is végezte az egyházi teendőket, és a faluban minden eddigi munkáját. Könyvtárosként és a biztosító helyi megbízottjaként is dolgozott. A faluban ő szervezte a kulturális rendezvényeket és az ünnepségeket. A korabeli dokumentumokból láthatjuk, milyen életet élt. Közösségi munkájáért többször kapott elismerő oklevelet.

1939-ben kötött házasságot, három fiú és egy lánygyermek született a családban, és öt unokájának is örülhetett. 1978-ban felesége gyógyíthatatlan betegségben meghalt. Majd pár évre rá 39 éves fiától kellett búcsúznia. Ezek az események igen megviselték, de Isten adott neki erőt a nehéz időkben.

1991-ben egészsége már változott, állandó felügyeletre volt szükség, így került Lentibe. Itt eljárt a református és evangélikus istentiszteletekre, ahol a kis templomban csodálkozva figyelték énekhangját.

Földi pályája 1997. július 8-án ért véget. A nemeskéri evangélikus templomban ravatalozták föl. Jankovits Béla esperes hirdette a feltámadás igéjét 1Kor 4,15-16 alapján. A templomból népes tömeg kísért a temetőbe. Tóth Ernő Győr-Moson-Sopron megye utolsó evangélikus kántortanítója volt.

Tóth Csaba 8960 Lenti, Zrínyi Miklós u. 8/B

„Tóth Ernő evangélikus kántortanító élettörténete” című könyv még kapható a szerzőnél.

Nyomatékosan kérjük a magánszemélyeket és gyülekezeteket, hogy a 2015. évi előfizetői adományt mielőbb befizetni szíveskedjenek!

Támogatásukat előre is köszönjük!

Számlakezelő:

Zalaistvándi Evangélikus Egyházközség

Számlaszám:

UniCredit Bank 10918001-00000028-48030025

Külföldről:

IBAN: HU20 1091 8001 0000 0028 4803 0025

A közlemény rovatba kérjük beírni

a **megrendelő neve és címe** mellé: **Adomány DH**
(Egy újság egy évre szóló önköltségi ára 1.500 Ft)

Meghívó

A Veszprémi Evangélikus Egyházmegye

2015. október 18-án vasárnap 10 órakor rendezi

a **IV. egyházmegyei találkozóját.**

Helyszín: Pápa, Városi Sportcsarnok.

Igét hirdet: Szemerei János püspök, szolgálnak az egyházmegye lelkészei.

Szeretettel várunk mindenkit a gazdag programokra!

Az Egyházmegyei Presbitérium nevében:

Henn László felügyelő **Polgárdi Sándor esperes**

Program

Reggel 4-5 órától folyamatosan: Nemescső megközelítése
gyalog, lovaskocsin, kerékpárral
4 útvonalon
Szombathely, Kőszeg, Bük és Rohonc felől

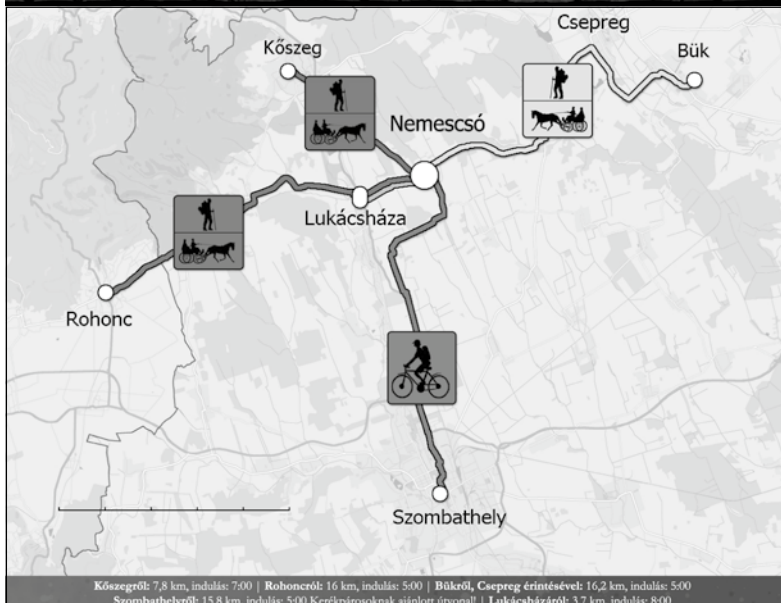
9:00 Kiállítás megnyitó a Sztrókey-házban
9:30 Istentisztelet a templomban, magyar és német nyelven, úrvacsorával
11:00 Istentisztelet a templomban, magyar és német nyelven, úrvacsorával
11:30-tól Ebéd a faluház udvarán

Az egyháztörténeti kiállítás a Sztrókey-házban az egész nap során megtekinthető.
Az istentiszteletekkel párhuzamosan gyerekprogramok zajlanak a nagysátorban.
Könyvvásár és egyházi szervezetek standjai is várják az érdeklődőket.

13:30 Kulturális programok a templomban és a nagysátorban
A templomban: A színpadon:
A répcelaki gyülekezet Gyöngy Kamarakórusa Az óriszigeti néptáncgyűttes
A felsőlövői gimnázium zenészei A kemenesmagasi citerazenekar
és népdalkör
A nemescsői szimfonikus együttes Lift! együttes

15:00 Úti áldás a nagysátorban

További információk és jelentkezés: <http://nyugat.lutheran.hu/emlektura2015>

„Nagy a Te hűséged!” (Jer 3,22)

ARTIKULÁRIS NAP

Egyháztörténeti emléktúra

2015. szeptember 27. Nemescső

ORSZÁGOS EVANGELIZÁCIÓ

„Akarsz-e teljes,
tiszt szíved
élni?”

Budapest,
Deák téri evangélikus templom
2015. október 10.,
szombat, 10-16 óra

PROGRAM

9.40: Eneklés a Korál-szívet zenekezzel – Smidélusz Gábor
10.00: Köszöntés, ima – Szemerei János és Szeverényi János
Tanúságtétel – A miskolci Luther kórus
Igehirdetés – „Boldogok a tiszta szívűek” – Ittész István

11.15: Szekciók, biblikarék
Boldogok a tiszta szívűek – Ittész István (templom)
A növekedés boldogsága – Bozorkó Andor (gimnázium, 12. terem)
Áldás és boldogság – Sándor Frigyes (gimnázium, 15. terem)
A boldogság Jézus ajándéka – Zsoltárcsok Pál (gimnázium, 17. terem)
A megfeszítés boldogsága – Veszteő János (gimnázium, 18. terem)
A boldogság forrása – D. dr. Harman Béla (gimnázium, 21. terem)
A boldogság Jézus szerint – Bakay Péter (gimnázium, 22. terem)
A tisztaság boldogsága – Grendor Péter (gimnázium, 24. terem)
Tisztán a világban – Deák László (gimnázium, 27. terem)
Aktuális-e a Hagi beszéd? – Szemerei János (gyülekezeti terem, I. emelet)
Boldogok az üdvöslöttek (7) – J. Andor és Kim Pál (toronyterem)
A szív tisztasága a háziorvos szerint – Dr. Koch Béla (dóktér)
Tiszta szívvel a misszióban – Dr. Gárdi Péter (gimnázium, 23. terem)
Taníts minket imádkozni! – Malik Péter (gyülekezeti kiskörm, I. emelet)
Siketszó – Bokros Andrea és Pencsik Ezzséb (gimnázium, 26. terem)
Boldogok a házasságok – Endrey Géza (gimnázium, 28. terem)

12.45: Ebédszünet (az egyház szerény vendégátvételt biztosít)
14.00: Tanúságtétel
Börtön után szabadság – Boros Lajos
Dr. Somogy Imre közzéadás, a Centrál kévéház tulajdonosa

15.00: Igéhirdetés – „Tiszta szívet tenem bennem, Istenem!”
– Sándor Frigyes
Úrvacsora – Garofini dr. Broderick Éva

Gyermekfoglalkozás lesz a Kisdék óvoda termeiben
a gyülekezeti és misszió osztály munkatársainak vezetésével.
Gyülekező az I. emeleten.
Az alkalomra mindenkit szeretettel vár
a Magyarországi Evangélikus Egyház Misszió Bizottsága.

Dunántúli Harangszó

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja
Megjelenik negyedévenként

Felelős kiadó: Szemerei János püspök

Főszerkesztő: Kovács László

Telefon: +36 20/824-2869

Email: kovacs.laszlo312@upcmail.hu

Szerkesztés, terjesztés: Koczor György

Telefon: +36 20/824-3444

Korrektor: Miklósné Jancsó Hanna

A szerkesztőség címe: 9401 Sopron, Pf. 268

Szerkeszti a Szerkesztőbizottság

Megrendelhető: E-mail: gyorgy.koczor@lutheran.hu

Postacím: 8933 Zalaistvánd, Arany J. tér 2.

Az újság kiadását adománnyal kérjük támogatni, melyet az
alábbi számlára lehet befizetni:

Számlakezelő: Zalaistvándi Evangélikus Egyházközség

Számlaszám:

UniCredit Bank 10918001-00000028-48030025

Külföldről: IBAN: HU20 1091 8001 0000 0028 4803 0025

Készült az Asperján Nyomdában

Tördelés: RENZOL Dekor Reklámstúdió, Zalaszentgrót

A cikkek tartalmáért a szerző vállal felelősséget!

ISSN 1416-9770

A hátoldalon a vanyolai templom kisharangja látható.

